

הדרך היומי ואגודת ישראל

שוב

מציינים וחוגגים האגודאים למיניהם, בחצוצרות תרועות סיום ה"דף היומי", המשמש רבות למען פרסומם ותפארתם, ואי אפשר שלא תהא משוורת בחיזוק למינות והודאה בע"ז הציונית, וכיבוד לרשעים המכלה מנפש ועד בשר, וחיזוק לכל דרכי עקלקלותם של רצון בקיום מדינת הכפירה, והגדלת מנהיגיהם ומוריהם מכשירי ומעמידי עגל הציונות.

לדין בני היהדות הנאמנה, על דרך ישראל סבא שלא תשתנה, חובה לחזור ולפרסם תמיד את אותם דברים הפשוטים שבהם מצויה השכחה (כמבואר בהקדמת מסילת ישרים), למען לא ישתכחו הדברים ולא יעלימו אותם מדורות הבאים אשר לא ידעו עד היכן חומרת הדברים.

כבר בעת תחילת יסוד האגודה, שדגלה בפירוש שמטרתה למען המלחמה נגד הציונות והמזרחי, לא עלתה בידם גם אחר כל היגיעות והטרחות, שכל החרדים יהיו כלולים תחת דגל האגודה, ולא כולם הסכימו שמהם תצא הצלת הדת והאמונה.

וכחכם עדיף מנביא, הזהירו רועי ישראל לשומעי לקחם, להתרחק מכת האגודה, אשר סכנתה מרובה ומכשולותיה גדולות ונוראות, וחלילה להיות אתם באחדות.

גם התרחקו מכל דרכיהם ונתיבותיהם, אשר שימשו את מטרתם, וכגון ה"דף היומי", שנעשתה לכלי תשמיש למען פרסום תפארתם, לא נתבלבלו ממצותיהם וחיזוקיהם ולא הצטרפו לכל התעוררות הבאה מצידם.

עברו שנים, והתחילו להראות סימני חימוץ גם בגלוי, בהאגודה הזאת, וגם אותם שהחזיקו בהם בתחילה מחמת המלחמה בציונות, לא היתה דעתם נוחה מהם, וכידוע שבשנת תרצ"ז בעת שהתחילו לדון ולהסתפק בענין התייסדות "מדינה", שיצאו משם לאות מחאה.

ככה הלכו מדחי אל דחי להתחבר בגלוי אל הציונות יותר ויותר, גם בירושלם התחברו בגלוי אל הועד הלאומי, והופרדו כליל מתוך היראים. עד שיצא העגל הציוני בשנת שח"ת, והצטרפו אל העגל והמחולות, וחתמו על

מגילת עצמאותם ונהיו לעצם מעצמם, לקרוא ולהסית להיות שותף בבחירותיהם וליהנות משלמוניהם, ומאז ועד עתה טובעים המה בלהבה בתוך המינות, וכבר בוערים למענה יותר מהבלתי חרדים, ומחללים ש"ש בעולם כולו, וכדי בזיון וקצף.

בעת הזאת אין כלל בלבול ונסיון, וכל מי שקצת בר דעת מבין ומרגיש עד כמה החוב להתרחק מכל הסתת האגודה, שכל כולה מטרתה להכשיר את טומאת וכפירת הציונות, אותה טומאת המזרחי של "ציונות חרדית עם שמירת המצוות", שהוכרזה מפני כל קדושי עולם שהיא אבי אבות הטומאה, וטמאה בטומאת עולם.

אבל בעיקר החוב להתרחק מעל תרועות פרסומם בלבוש מצוה ולימוד התורה, שכולם מטרתם למען פרסום הסתתם, להגדיל כבודם והשפעתם, בני אל תלך בדרך אתם מנע וגלך מנתיבתם כי רגליהם לרע ירצו.

לא שייך קדושת לימוד התורה"ק רק אם מקיימים הפסוק בתהלים "אשרי האיש אשר לא הלך וגו'" שזאת ההקדמה ל"כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה ויללה".

אין לחשוך את כנופיית מפיצי המינות-החרדית, שדאגתם גדולה למען הרבות לימוד התורה, אבל אין בושים להשתמש בלימוד התורה, למען הגדלת שמם ותפארתם, ומתגאים בה"אחדות" הלאומי של כל המינים ממינים שונים, ובעלי 'מאורות הדף היומי' מציינים בכל עת על הזכייה הגדולה שגם חיילי צבאם הטמא שותפים לאחדותם.

בעוה"ר בירידת הדור הנורא ואיום, משתכחים ונעקרים כל הגבולות שהעמידו קדושי עולם להתבדל כליל מכל שייכות לטומאת הזמן, ומכל המנהיגים למיניהם, שלא לכבדם ולפארם ח"ו שבזאת עושים "שיטה" ממינות וכפירה, ובאחרונה גדלה הערבובייה להצטרף לאבלותם של גדוליהם ולהכתירם כלוחמים.

ועל כן אין פלא על חלישות הדעת ביסודות היהדות והאמונה, ואין איש שם על לב להתבונן כיצד לא להמשך אחר רוח הזמן, כי אין הבנה

מפתח

4

**הדף היומי במשנתם
של גדולי ישראל זיע"א**

14

חכם עדיף מנביא

דעתם של מרנן ורבנן ארזי הלבנון זיע"א
על תנועת 'אגודת ישראל' מיום היווסדה

20

ופרשו מהם

פרישתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל זיע"א
מתנועת 'אגודת ישראל' בעת הכנסיה
הגדולה השלישית בשנת תרצ"ז

26

**דעתו של מרן הח"ח זיע"א
על אגו"י של היום**

29

**"דברתי עם רוב גדולי
ישראל שבמשך הדורות
האלה בדבר האגודה"**

עדוותו של מרן הגה"ק מסאטמאר זיע"א
על דעתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל זיע"א
בדבר 'אגודת ישראל'

והרגשה בחומרת הדברים, שאבוה"ק ורבוה"ק
מסרו נפשם ושפכו דמם על זאת.

כמה כואב הדבר שבכל עת ועת נכבה יותר
ויותר הרגשת אש קודש, ועל כן מתבלבלים קטני
דעה, להשכיח ולסור מן הישן, ולחפש קדושה
ותורה, בבורות נשברים ונפסדים, ובשוחד מצוה
כשול יכשלו בחמורות, להיות בקורבה ואחדות
עם כת ה"ציונות-חרדית", שלא להתבדל מכל
אשר להם.

ודאי לא יועילו הדברים הפשוטים להחכמים
בעיניהם להרע, החפצים בחדשות ובשכחת
הנושנות, ואין רצונם ומחשבתם להיות מבקש
אמת ואמונה, בלא נגיעות וסתירות, ובליצנות
אחת דוחים כל התוכחות והאזהרות.

אבל ודאי יועילו הדברים הפשוטים, לחזק
הנשואים שאינם חפצים לעזוב מקור מים חיים
לחצוב בורות נשברים, שע"י התבדלותם מכל
אשר להם, יזכו לדעת אמת להבדיל בין הקודש
ובין החול בין הטמא ובין הטהור, להיות מן
המקיימים "וסר מרע משתולל" פרש"י הבריות
אומרים עליו שוטה הוא.

אשריהם ישראל קדושים העוסקים ויגעים
בתוה"ק וקובעים עיתים לתורה, בלא כל מטרות
שכח אחר מעורב בהם, וכאשר היה נהוג בדורות
הקודמים - שלא היה חסר להם כלל מקדושת
התורה, אשריהם ואשרי חלקם של המעטים
הנשארים בדרך האמת בדור תהפוכות, שיזכו
ל"וכל קרני רשעים אגדע" ומלאה הארץ דעה.

בקונטרס הזה נלקטו מעט מזעיר ראשי
פרקים מתולדות דברי הימים, של דעת גדולי
ישראל על התייסדות האגודה, ופרישתם של
תומכיה כאשר ראו את מדרונה וקלקולה.

אנו מודים לכל העוזרים והמסייעים ברוח
ובגשם לזיכוי הרבים להשיב נפש שוקקה של
מבקשי ה', וכן למלקטים ומקבצים אמרות
טהורות ופנינים יקרים מקדושי הדורות כיצד
להתחזק בנסיונות הזמן, למו"ל ספר 'משכנות
הרועים', קובץ 'גינת ורדים', יהי חלקם בין מזכי
הרבים.

מנחם אב תשע"ב

המוציאים לאור

לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר שלום יחזקאל ב"ר יהושע ע"ה

מה עומד באמת מאחורי זה

משלים ברורים מגדולי הדור הקודם על המסתתר מאחורי הדף היומי

מתחיל בלימוד "הדף" ואח"כ קורא את ה"טאג-בלאט"

הגה"ק ר' בנציון זצ"ל הי"ד מבאבוב הי' אומר משל נחמד בענין הדף היומי, מעשה באחד שהי' מוכר דגים מלוחים והי' מבקש ניירות גדולות להעטיף את הדגים כשמוכרם, והי' משתמש במכתבי עתים (צייטונגען). אחר שנתחדש הרעיון של דף היומי התחיל מאז בכל יום ללמוד את הדף אחר שגמר את לימודו קרע את הדף מתוך הגמ' ועיטף בהם את הדגים, אחד שראה את הדבר נזף אותו וצעק עליו היתכן שיעשה כזאת, ענה לו ואמר למה תצעק עלי וכי איזה טענות יש לך נגד דף גמרא, וענה לו לא על הדף גמרא יש לי טענות אבל למה אתה מעטיף בהם את הדגים מלוחים שלך, כן הנמשל בהדף היומי שבעצם לימוד הדף טוב מאוד רק מה שמכניסין בו את הדגים מלוחים, דהיינו רעיון הפארטיי של האגודה זהו עון פלילי, כי כל כוונת הדף הוא להגדיל כח הפארטיי, כי כך דרכו של חבר הפארטיי שמתחיל בלימוד "הדף" ואח"כ קורא את ה"טאג-בלאט" (= כתב עת), וכן יורד ומתדרדר להיות חבר נאמן להפארטיי.

(מפי הרה"ח ר' נתן דוד זילבערשטיין ששמעו מפיו)

האגודה נתייראה מהעוולות שלהם, לכן העמידו עצמם על התורה

עוד משל הגיד הגה"ק ר' בנציון זצ"ל הי"ד מבאבוב, שפעם אחת פרח צפור אחד בבית, ובעל הבית רצה לזרוק צרור על הצפור שתצא מן הבית, אז נעמד הצפור על "קריסטאלענעם לאמפ" (=מנורה מקריסטאל) ואמרה: עתה תוכל לזרוק כל מה שתרצה, כי כל מה שתזרוק עלי יגיע גם על הלאמפ (=מנורה). כמו כן הדבר הזה בדף היומי, האגודה נתייראה שיאשימו אותם בשביל העוולות שלהם, לכן העמידו עצמם על התורה, ואמרו: עכשיו אין יכולים עוד לדבר נגדינו, כי כל המדבר נגדינו מדבר נגד התורה, כי יש לנו התורה אצלינו.

(מפי הרה"ח ר' נתן דוד זילבערשטיין ששמעו מפיו)

דף היומי של אגודת ישראל

לחם ממורח בחמאה ולפתן, שהניחוהו במצודת עכברים
פעם שאל אחד את רבינו הגה"ק ר' חנה הלבערשטאם מקאלאשיץ זי"ע, תינח שכבודו צועק על הציונים ועל המזרחיים ועל האגודאים וכו' אבל דף היומי שהוא גמרא וכי חל איסור ללמוד אותה, השיב לו רבינו בנועם לשונו: פרוסת לחם טובה היא ועם חמאה היא יותר טובה, ואם נותנים בתוכה איזה ליפתן טובה הוא עוד יותר, אבל אם מניחין אותה במצודת העכברים **אסור לנגוע בה**.
(דברי חנה, דף רכ"ד)

תכלית לימוד דף היומי - כדי להתחבר אגודות אגודות שיש בהן חבלה

הושענא למען לימודך. י"ל בענין האגודיסטען וכתות הדומות ובפרט האגודי"ם הנ"ל מתכסים עתה באדרת הושענא שער למען כחש וקבעו דף היומי ללמוד גמ' הדף הלז בכל מקומות מושבותיהם וכיוצא ועל מהו תכלית לימודם באופן כזה כדי לעשות אגודות אגודות ולחזק א"ע לאספן חבורות שיש בהם חבלה, ותכליתם לעשות קאלאניע"ן באה"ק ולעקור אמונת ביאג"צ (שבאמת תהי' ע"י נס). ולא זו הדרך בחר ה' ותורה כזו תלך לצד הס"א ר"ל כי מטרתה על ככה. ורק הלימוד צ"ל למען הקים מלכות שמים ומלכות בית דוד ב"ב וכמ"ש בב"ב עה"כ יתנו בגויים עתה אקבצם כי בזכות התורה ישלח הש"י הג"צ לגאלנו וז"ש הושענא למען לימודך (שיהי' הלימוד תורה) למען מלכותך (כדי שיתגלה מלכות שמים ע"י ביאת בן דוד ב"ב) כנז'.

(שער יששכר להרה"ק רבי חיים אלעזר שפירא ממונקאטש זי"ע, מאמרי חודש תשרי, מאמר ישע רב)

דף היומי הוא "פראפאגאנדע" למינות ואפיקורסות

אחיו של מייסד הדף היומי בא למרן הקדוש מסאטמאר זלה"ה וביקשו כי היות שלא נשתיירו גדולים מצד האגודה ע"כ מוטל על מרן בהיותו גדול הדור שיעשה פעלים להפיץ דף היומי. ענה לו מרן ז"ל בל"ק: דף היומי הוא פראפאגאנדע (=תעמולה) לאגודה - אגודה היא ציונות - ציונות היא כפירה בה' אלוקי ישראל. נמצא שהדף היומי הוא פראפאגאנדע למינות ואפיקורסות.

(מפי הרב הגאון אבד"ק אבני שלמה זצ"ל)

מתוך מכתבי קודש מגדולי הדור הקודם על חובת ההתבדלות מלימוד הדף היומי

מה שבא מהם צריך ריחוק

...אחדש"ה לתשובתו שמעתי מכ"ק אאמו"ר שליט"א [ה"ה הרה"ק ר' מנחם מענדל מפריסטיק חתן הגה"ק משינאווא זללה"ה], שאין דעתו נוחה בדף היומי, וגם פשוט מה שבא מהם וכו' צריך ריחוק ... השי"ת עלינו ויורינו דרכו הטוב ויקרב גאולתינו ופדות נפשינו ב"ב ויראו עינינו וישמח לבינו כ"ד אוהבו הדו"ש בלוג"ח חנה האלבערשטאם מקאלאשיץ

(מספר דברי חנה להרה"ק מקאלאשיץ זללה"ה דף י"ד)

ח"ו להצטרף ללימוד הדף היומי - עיקר תעמולת האגודה הוא לגנוב דעת הקטני דעת

ב"ה, יום ד' משפטים תרצ"א, אבאציא יע"א.

כבוד הב' המופלג ויחסן וכו', כפי מהללו יבורך, מו"ה יחזקאל שטערן הי"ו.

שוכט"ס, מכתבו הגיעני לוועד, ואך עתה בין תכריך מכתבים באו לידי, אשר הנני פה על שינוי האוויר לטובה, שוכט"ס, ובעזה"י הוטב לי, ועל ש"ק פ' זכור הבעלל"ט נסע לביתנו לשוכט"ס בבריאיות השלימות עפ"י פקודת הרופאים הגדלים דשם.

וע"ד שאלתו ע"ד חבורתם חבורתכם אוהבי תורה, אם ללמוד דף היומי כתחבולות האגודיסטן וכו', הנה יש וע"ד חשש גדול שעי"ז יקחו דעותיהם ותחבולותיהן ונכלותיהם, וח"ו להצטרף עמהם, כאשר נדפס כבר ונתפרסם בקונטרסים זה מכמה שנים בחת"י גדולי עולם, כי לנו הארטה. מאונגארן אנן שליחותי דקאמי עבדינן רבותינו ואבותינו הקדושים זי"ע מייסדי הארטה. ועפ"י תקנותיהם, וכמבואר בשו"ת מהר"ם שיק, יש הרבה דברים באגודה שאסורים לנו, וגם הם מהרסים כולל רמבה"נ זי"ע בכל מקום שיש להם אחוזה גדולה ח"ו מהרסים דרכי הכולל באה"ק כנודע לכל. - ומה גם עתה שנתגלה קלונם מיום ליום כי הם מתחברים בין בארה"ק ובין בחו"ל עם כמה דברים יחד עם ועד הלאומי של הציונים, ואין להאריך. ובפרט כי עיקר התעמולה, כלומר התחבולה של מהנדזי האגודיסטען הוא לגנוב דעת הקטני (או הקלי) דעת וכו'.

(מתוך מכתב מו"ה הגה"ק ממונקאטש זיע"א הנדפס באגרות שפירין סי' קצ"ה)

צדיקי אמת ריחקו לימוד דף היומי מכמה טעמים, ובפרט שנתערב בו טעם פאליטיק

והעיקר בכל לימוד הוא - לידע שזה דבר ד', תורת אמת, אשר אמת הוא חותמו של הקב"ה, ובאמת כל מה שאינו אמת הוא זיוף חותמו של הקב"ה, למשל אם אינם לומדים לשם אמת, או שלומדים בכוונה שאינה רצויה, אז זה אינו אמת אלא זיוף של אמת. על כן גם אם מתערב פאליטיק כל שהוא באיזה לימוד, היינו דוחים זה בשתי ידים.

כמו שהי' כבר אשר חדשו (אפילו אנשים גדולי תורה וצדיקים) לעשות איזה מנהג חדש, ללמוד בכל יום דף גמרא, ורצו שכל אחד ואחד מהלומדים יהי' לומד אותו דף עצמו כמו אחרים, וקראו אותו "דף היומי". ומלבד טעמים אחרים אשר ראינו בזה, דבר זר לקדושת לימוד תורה הקדושה, אבל באשר הי' נתערב בו איזה טעם של פאליטיק, הי' מעיקרא זיוף בחותמו של הקב"ה, על כן היינו מרחקים זה מאד. וכן ראיתי צדיקי אמת מרחקים זה.

(תורת א' להגה"צ רבי שמעון ישראל פאזען אב"ד שאפראן, מכתב כ' אות ה')

אמרות טהורות ועובדות והנהגות על חובת ההתבדלות מלימוד הדף היומי

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה

אביי ורבא אינם נמצאים בביהמ"ד של ה"אגודה"

מספר הרה"ח מוה"ר בנימין הערש בערקאוויטש שליט"א, ששמע בשנת תשט"ז בהיותו בעיר מאנטשעסטער מהרה"ח ר' וואלף דרעזנער ז"ל מחסידי בעלזא, שאמר כזה: מה יודעים האברכים כהיום, אני בעצמי הייתי על הדרך יחד עם הרה"ק מהרי"ד זצוק"ל ובא אחד להתברך ונתן קוויטל ושאל לו הרה"ק באיזה ביהמ"ד אתה מתפלל, ולא רצה הנ"ל להשיב, ושאל לו עוה"פ ולא השיב, והתחיל הרה"ק לסבב בהקאלפיק כידוע דרכו בקודש כשה' בקפידא, עד שגער עליו שרוצה לידע היכן מתפלל, והשיב בביהמ"ד של האגודה. וענה הרה"ק רי"ד בזה"ל, אביי ורבא געפינען זיך נישט דארטן, עכל"ק.

המסכת שהאגודה למדו בדף היומי נעלמו מבתי המדרשים

בבעלזא היה כידוע רוח מלחמה גדולה באש להבה כנגד כל שייכות והתחברות לאגודת ישראל, גם בעת שעדיין דגלו כלוחמים ומובדלים מציונות, גם הקפידו מאד שלא ללמוד בדף היומי כיון שנתייסד ע"י האגודה, וסיפר אחד ממשפחת המהרי"ד מבעלזא, שפעם הגיע כאורח באיזה עיר בגאליציע שהיו נמצאים שמה חסידי בעלזא, ולא מצא באלו הבתי מדרשים המסכת שהאגודה למדו בדף היומי, כי נעלמו ע"י חסידי בעלזא.

(מפי אב"ד פאלטישיאן)

אני מוחל את לימודך שם

גם מספר אותו הרב שה' יושב בבעלזא כמה שנים, שפ"א באיזה ערב יום טוב וה' עומדים שורה גדולה בתור למסור פתקא (קוויטל) ולקבל ברכה

וכו', וה' בא התור לאיזה אברך לבוש בגד חסידות וזקן ארוך, וכשהגיע ליד האדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זצ"ל התחיל להפוך בהספאדיק שעל ראשו שזה הי' כבר סימן להחסידיים שכשה' ברוגז על איזה דבר הי' אוחז הספאדיק שעל ראשו, ואמר אז להאברך הזה: "וואס האסטו צו זוכן ביי זיי אין זייער שטיבל", (כי האברך הזה התחיל אז להתפלל בעירו אצל האגודה), וע"ז ענה האברך הזה, אני אין לי שום שייכות עם האגודה רק אני הולך להתפלל וללמוד שם שיעור, ע"ז אמר לו הרה"ק זצ"ל: "איך בין דיר מוחל דיין דארט לערנען, איך וויל עס מער נישט הערן פון דיר".

(אום אני חומה, ה' וארא, כ"ד טבת תשכ"ד, דף קמ"א)

הרה"ק מנאסויד זללה"ה

היה מזלזל בדף היומי

סיפר הרב הגאון המפורסם מוה"ר משה ארי' לעוו ז"ל הרב מטעמעשוואר שהרה"ק מנאסויד הי' מזלזל בדף היומי, והיה קוראו בלשון גנאי "דף היונה"...

(מפי נכדו הרב אא"ד הי"ו ששמעו ממנו)

הרה"ק מקאלאשיץ זללה"ה

רוחו הק' של הרה"ק מצאנו נסתלקה מבית מדרשו כשהנהיגו בו לימוד הדף היומי

מרן הרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל נזדמן לפניו פעם אחת, בהיותו בק"ק צאנז על היארצייט של זקנו הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע, שהוצרך להתפלל תפילת המנחה. הלך להתפלל באתרי' דמר זקנו, בית מדרשו, הקדוש של הדברי חיים זי"ע.

כשנכנס לבית המדרש ראה לתמהונו שהיו יושבים איזה בעלי בתים ולמדו שיעור בדף היומי, חרה אפו של הרה"ק מקאלאשיץ שבבית מדרשו של הרה"ק מצאנו זי"ע גברה ידי הולכי קדים להנהיג את מנהגיהם בריש גלי, ושאל על זאת, אמרו לו שכן עושין תמיד לבקשת איזה בעלי בתים שהיו שם.

אמר הרה"ק מקאלאשיץ לאנשי שלומו שהיו אז אתו, נלך להתפלל מנחה בבית המדרש אחר, ובלי ספק אמר שרוחו הקדושה של רבינו הקדוש מצאנו אינו בנמצא בבית מדרשו מאחר שהנהיגו בו את לימוד הדף יומי, עכדה"ק.

(טללי שחר עמוד רי"ז)

הרה"ק בעל מנח"א ממונקאטש זללה"ה

האגודה יסדו הדף היומי כדי לתפוש ברשתם צדיקים תמימי לב

אעתיק בזה מ"ש לידידי הרב וכו' מה שהדפיס (בתוככי ירושלים עיה"ק תובב"א) מכתב תשובתי (בשם דברי האיגרת) ע"ד האגודה, הנה החסרתם הרבה דברים נחוצים באמצע האגרות התשו' ובאיזה מהם דנתי אתכם לכף זכות כי יראתם מפני בקורת הממשלה להזכיר את שם ראש רבני המשרד (קו"ק) הנודע בכפירתו בספרי מירוס שלו הטמאים, ובתועבות ומרמה של המינים מלאים, כי יראתם מפני הבקורת ומשפטי הממשלה שם, אשר הוא (בעון הדור) שורר ופוסע על ראשי עם קודש, בכחם. ע"כ כמה דברים שנשמטו בדפוס מכם אשר לא היו צריכים להחסירם עכ"פ אעתיקם בזה בעה"י כי לא אירא ולא איחת רק מפניו ית"ש ויתעלה ולמען כבוד שמו אמונתו ותורתו.

הנה בסוף אות ג' אודות מ"ש שנתרוקנו הבתי מדרשים בקאנגרס-פוילען (אשר עיני ראו ולא זר) מבחורים המפלפלים ועוסקים בגפ"ת בראותם שאין התכלית מזה רק מהמטיפים והמתעניינים והתעמולות לצורך "האגודה" בלשונם ודרכם של הציונים וכו' כו' עיי"ש ושם הי' כתוב סעיף ב' ועיי"ז תיקנו (או באמת קלקלו) האגודיים ללמוד בכל יום דף היומי (אשר קראו לו ובדו מלבם תחבולה ותעמולה זו) במקום עיון גפ"ת ומי שמרגיש טעם חכמת התורה ועיון לימוד הגמ' יבין וידע איך הוא טיפשות וצחוק מכאיב וביטול התורה, כי איך יוכל ללמוד בכל יום דף המסיים כמעט כולם באמצע הענין בסוף העמוד ב' כמו בתיבות ואי תימא, או אי הכי וכיוצא יפסיקו ויאמרו יתגדל ויתקדש וכו', וא"ת שילמדו עד דסליק ענינא הלא ימשכו "מדף היומי" ויתקלקלו החשבונות ולוחות שלהם לכל דף דבר יום ביומו ובעוד איזה ימים יתבטל בע"כ החשבון מהדף שלם כנז' בלוחות לכל יום דף שלו, א"ו דכ"ז מדרכי הבליהם המפסיקים לדפים הקוטפים מלו"ח עלי שיח, ועל כן תפוג טעמה של

תורה וריח החיוני של טעם שכל לימוד הגמ' (ועיי' בס' אגלי על להגה"צ מסאכאטשוב זצ"ל כי גם המתהנים מטעם פלפול הגמ' ומפורשים התענוג הזה הוא ג"כ בכלל לימוד לשמה עיי"ש) כנז' ולא בר' המסי' ומפסיק בכל יום באמצע ענינא בלי פירוש וקישור הלשון בדעת הלומד והבנתו, ועוד הארכתי בזה בתשו' למק"א בביטול דעת הבליהם גם בזה וכ"ז עשו לעור עיני חכמים ולסלף דברי צדיקים המאמינים לתומם בשטחיות הענין ולא יתחקו בעומק תכלית הדברים ובהתחברם לאגודתם ממילא יתפשו ח"ו בהרבה ענינים חמורים היותר גדולים ועומדים ברומו של עולם כמו שביארתי באגרותיי. ע"כ דברינו שם בזה.

(דברי תורה מהדורא שתינתא אות פ"ב)

דף היומי מבטל טעם ושכל לימוד הגמרא, רק כמו דף הנכרים בלי טעם וריח

ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמהה את זכר עמלק מתחת השמים. הנה ידוע כי מלחמה להוי' בעמלק מדר דר אין להבין כפשוטו, וכי ח"ו לחשוב אפילו באפס כל דהו, כי הוא ב' לוחמים זה מול זה בשוה, והלא אם יחפוץ יתברך שמו לבטל את עמלק אז בתוך חלק היותר קטן, מרגע יבטלנו ויבערנו מן העולם. אלא בעל כרחך הפירוש והכוונה להמלחמה בעדינו, ללחום בעד ה' ואמונתו דתו ותורתו, והמה הערב בר בימינו בסוף יומיא אלין, שהוא עד דורו של מלך המשיח, (כדאיתא במכילתא (מס' דעמלק ב ג) בזה, על הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר (דר), וקרא אותן בתיקוני זוהר הק' (עיי' תיקון י"ב כז) אינון ערב רב עמלקים (גם מיהודים) דדחקין לישראל (הכשרים) בגלותא, ולה' המלחמה אשר ניתן לנו הנסיון הקשה נגדם, שצריכין למחות בהם וללחום עמהם, ומהציונים המכחישים תורה שבכתב תורה מן השמים, ואחריהם באו האגודיים בדף היומי (ובצירוף ההכשר"ע - והחלוצהרי"י שלהם, יחד עם הציונים הקודמים, והמה מבטלים טעם ושכל לימוד הגמרא, רק כמו דף הנכרים בלי טעם וריח.

(חיים ושלום פר' בשלח)

רב גאון וקדוש מגדולי וזקני הדור

נפסק ענין לימוד התורה לשם ה', רק לומדים דף היומי להגדיל הפארטיי

שמעתי מרב גאון וקדוש מארץ פולין מגדולי וזקני הדור שבמדינה הנ"ל בהיותו פה וכו' ואמר בזה"ל דער סתם איד האט אויפגעהערט צו עקזעסטירען בזה"ז היינו איין יוד וואס ווייסט אז ער איז א איד און מוז לערנען און דאווענען ווייל אברהם אבינו איז אויך געווען א איד און האט גילערנט און געדאוועט פארן לעבעדיגן באַשעפער, דאס האט ביי אונז ביי דער יוגענט אינגאנצן אויפגיהערט, נור מען לערנט דף היומי ווייל עס איז א פארטיי זאכע, די פארטיי הייסט דאס אַזוי, אללעס וואס מען טוט אפי' פאר יידישקייט האט נאר דעם קראקטער פון דער פארטיי, דו פארטיי פארלאנגט דאס במילא מוז מען דאך קענען און פארשטעהן די פארטיי דורך אין דורך, ולפי"ז מוזן מיר לעזן אללע צייטונגען פון דער פארטיי ובזה מאבדין גודל הזמן מלימוד התורה וכל הדור הנוער ונושא באמתחתו הרבה עתונים ממנים שונים ומאבדין הזמן היקר בהבל וריק כללו של דבר הכל הולך אל כוונה אחת לבנות את הפארטיי על תלה ולא להתאמץ להרים נס ודגל התורה בסתם ובזה פסקה לגמרה אצלינו מדת סתם יוד ואם אומרים להם מה אל הדור הצעיר הם משחקים בפנינו זאת פעולת תוצאות האגודה במדינתנו כה התאונן אלי גאון וקדוש הנ"ל, וכל מי שיש בו עוד בו זיק אמת מוכרח לאמת דברי הזקן הנ"ל.

(נדפס בספר תיקון עולם דף ק"ז)

הגה"צ משאפראן זי"ע

דחה א' מתלמידיו שהחל ללמוד ברבים שיעור בדף היומי

בשנת תרנ"ז הייתי נוכח בשיחה של ת"ח אשר התקיימה בין כ"ק רבינו המחבר ז"ל ויבלחט"א הרה"ג משאפראן (בעל תורת א') [שליט"א] (ז"ל) ועוד רב ... שאין אני רוצה לכתוב שמו ושני הגאונים הללו רצו לפעול ולצאת בחריפות נגד ההתפשטות ללמוד דף היומי וכל השיחה דאז התקיימה מסביב לענין זה, ועוד בזכרוני הדברים מה ששמעתי על ענין זה ומענין לענין באותו ענין על האגודה, ואם כי אהבתו לתלמידיו היתה עזה,

ובכל זאת דחף באמת הבנין את אחד מתלמידיו החשובים באותן הימים משום שהלה התחיל ללמוד ברבים את שיעור דף היומי בו בזמן שהלה עמד בלי פרנסה וטפלא תלי' ב' עכ"ל שם.

(ספר תולדות ישראל מהגאון הגדול ר' זאב גינצלער ז"ל אבדק פידארמאט, בהקדמת הספר במכתבו של הרב בנציון יאקאבאוויטש ז"ל מח"ס ציוני טהרה מב"ב, סוף אות י"א)

הגה"צ בעל ויחי יוסף מפאפא זללה"ה

כאשר קנו מוסדות פאפא את הבנין הת"ת ברחוב ווילסאן בויליאמסבורג שהיה שייך מקודם לשיבה תורה ודעת, וכשהלך הגה"צ בעל ויחי יוסף מפאפא זצ"ל לבקר את המקום החדש, ראה מודעה על הכותל אודות שיעור בדף היומי שנלמד שם ע"י ת"ח מפורסם מתלמידי בעלזא, והת"ח הנ"ל היה נוכח שם בשעת מעשה, וכשראה זאת הגה"צ מפאפא פנה לעבר הת"ח הנ"ל ואמר לו בנימא של קפידא: אין צריכים ללמוד בדיוק על הדף, יכולים ללמוד בשינוי כמה דפים מלפניו או מלאחריו.

(מפי הגה"צ ר' מאיר יוסף ראזענבוים שליט"א, האדמו"ר מסטראזניץ, שהיה נוכח שם בשעת מעשה)

הגה"צ בעל צוה ישועות יעקב זללה"ה

בעלי האגודה הוסיפו על המצות ללמוד הדף היומי

עוד אני שואל מה זה המצוה שחדשו עתה שכל העולם ילמדו דף אחד הנקרא דף היומי ומה זה שקבלו המצוה בשתי ידיים יותר מכל המצות ולמה בחרו בזה יותר מכל התו' שכל התו' רפוי' בידם ורק ע"ז משגיחין, עי' בד"ח הק' (פ' ואתחנן) על המשך הפסוקים לא תוסיפו וכו' ולא תגרעו וכו' עיניכם הרואות וגו' ואתם הדבקים ב"א וכו', כי ידוע שהתחכמו המואבים להחטיא את ישראל בהיות עדיין לא נאסר יינם ובאו ואמרו הלא בני אב אחד נחנו בני תרח ורוצים לשלום ולהתקרבות ונתנו להם מפתם ומיינם עד שאמרו מה איכפת לכם להתריז בפני בעל פעור כמבואר במדרש, ובני ישראל שחטאו טעו וסברו כיון שהקב"ה צוה לא תתגר בם הם הוסיפו לעשות עמהם שלום, ובזה הוסיפו על המצוה הגם שטוב היא השלום אבל לא עם הרשעים ועוד יותר טעו שחשבו בזה מה שיתריזו לפני הע"ז בע"פ המה מבזים בזה הע"ז אבל טעו בזה שזו מכובדת בכך וכל טעותם מפני שרצו להוסיף על מצות התו'. וכן היא בכתי"ק שם ובאמת

להוסיף אפי' דברי חסידות ופרישות היא רק למי שדבוק בה' ואינו קשור בהבלי עוה"ז כלל וכלל, וזה המשך הפסוקים לא תוסיפו וגו' כי עיניכם הרואות כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' א' מקרבך ופי' השמידו היינו הבע"פ ה' משמיד את ה' א' מקרבך כי כל המוסיף גורע והי' עוקרים עי"ז את כל ניצוץ הקדושה מקרבם ורק אתם הדבקים בה' א' היינו אשר אינם קשורים בהבלי עוה"ז הם רשאים להוסיף פרישות ע"ש בדבריו הק'.

והנהגה הנה בעלי האגודה הם הוסיפו על המצוה להיות כל ישראל לומדים דף א' ונראה לעין כל שאין היצה"ר מעכב לזה, כי אפי' מי שלא רצה ללמוד אפי' פרק משניות עתה רודפים אחר מצוה זו ואפי' מי שאינו בר הכי וכמו שכם בן חמור למצות מילה וצא וראה מה שכתב בספר אבן הבוחן הוא ליקוט מדברי הגר"א ז"ל וכתוב שם שלפעמים

אם היצה"ר אינו יכול לתפוס את האדם במצודתו לאיזה עבירה אז שם עצות בנפשו ומביאו לידי מצוה ובכח זה שעושה המצוה על ידו הוא מרמהו ומשכו אל שאר דבריו ע"כ. ועוד האגודה רוצים לעשות שלום עם הציונים אשר הם שונאי ה' ותורתו וזה היא הוספה על מצות ה' וכל הרעיון הזה היא מצוה חדשה לא חברה בתורתנו הקדושה, ובזה שמעתי לפרש הפסוק והי' כאשר תריד ופרקת עלו היינו כי לישראל ניתן תרי"ג מצות וכאשר יהיו ישראל מוסיפים על המצות ויהי' בידם תרי"ד, וזה והי' כאשר תרי"ד ופרקת עלו מעל צוארך.

(מספר צוה ישועות יעקב להגה"ח מזה"ר יעקב הערש
 פר"מ ז"ל מו"צ ור"מ בטארנא. נדפס בשנת תרצ"ו בהסכמה
 נפלאה מהגאון בעל לחם שלמה זלה"ה - ומרן מסאטמאר
 זי"ע אמר פעם להרה"ח ר' ישי בוכינגער ז"ל שכל מה
 שכתוב בספר הזה הוא ממה שאמרתי לו לכתוב)

"האגודאים מתחילים תיכף עם לימוד התורה - אין זה עסק בעבורי"

אחר האסיפה בקאטאוויץ נתפרסם כרוז מהאגודה בזה"ל: "אגודת ישראל" המטרה הראשית וכללי ההסתדרות וכו', ועל כן היא שואפת 1) לקבץ ולסדר את נפוצות שלומי אמוני ישראל, וביחוד את בני ארצות המזרח והמערב ואגודה אחת ולקרב את לבותיהם זה לזה. 2) לחזק במדה מרובה את לימוד התורה"ק וכו'.

כאשר הגיע כרוז זה לידי הגה"ק המפורסם **רבי צבי אלימלך מבלאזוב זצ"ל** בעמ"ס "צבי לצדיק" נענה בשחוק מכאיב ואמר: הדבר הזה כבר אינו עסק בשבילי (דאס איז שוין נישט פאר מיר), דהנה רבותינו הטור והמחבר עשו ג' חלקים או"ח ויו"ד ח"א, והיה להם זמן להמתין לקבוע את מצות לימוד התורה ביורה דעה ח"ב סימן רמ"ה, ומה זאת מיהרו האגודאים לקבוע מצוה זו בראשונה, ומה עם כל המצות שהטור והמחבר הקדימו בספריהם לקבוע לפני לימוד התורה, אתמהה...

(מפי הגה"צ מפאיע זצ"ל)

עד עכשיו היה לי כל התזה"ק בבית מדרשי

אברך אחד בנש"ק השפיע על הלומדים בבית מדרשו של הרה"ק מוה"ר שמחה ישכר דוב מציעשנוב זללה"ה שילמדו שיעור אחד בגמרא מן מסכת ברכות, וקיבלו הצעתו והתחילו כולם ללמוד מן מסכת ברכות, ולאיזה ימים לאח"ז נכנס הרה"ק מציעשנוב בבית מדרשו וראה איזה השתנות, ושאל ללמדן אחד שמה מה למדת עד עכשיו ואמר ב"ב ועכשיו לומד ברכות, אח"כ שאל להשני מה למדת עד עכשיו והשיב שו"ע ועכשיו ברכות, כמו"כ שאל להשלישי ואמר כי למד עד עכשיו שלה"ק ועכשיו ברכות... התרגז הרה"ק ואמר הי' לי כל התוה"ק בבית מדרשי ובא האברך הזה והפך היוצרות, וצוה לכ"א שילמדו חזרה מה שלמדו עד אז.

(מהרה"צ מהרש"ש מציעשנוב ז"ל)

התנגדות הרבנים להנהיג לימוד מסכתא אחד בכל הישיבות באונגארן

באונגארן בערך בשנת תרצ"ז לפ"ק, נפל רעיון בלב אחד מהרבנים שילמדו כל הישיבות באונגארען שיעור אחד במסכת חדא ובמילא בבין הזמנים כשהבחורים נוסעים לביתם יוכלו לפלפל בלימוד ולהשקיד בלימוד בצוותא עם שארי הבחורים מעירם שלמדו בישיבות אחרות. ושלח מכתבי הזמנה להרבנים שבז' אדר בהילולא של הרה"ק מקאלוב זלה"ה שאז הי' נוסעים רוב הרבנים לקאלוב, ע"כ יהי' שמה אסיפה אודות זה. ולמעשה לא יצא מזה כלום שגדולי הרבנים ותופסי הישיבות המפורסמות לא החזיקו מזה ונדחה הצעה זו.

אל יתערב זר בקדושת התורה

מדברי מרן המהרש"ב מליובאוויטש זי"ע

החזקת התורה בתערובות דבר אחר - הוא כליון התורה והיראה ר"ל

ת"ל כי לא אלמן ישראל יהי' ובכל מקום ובכ"ז ימצאו אנשים אשר האציל מרוחו עליהם לדאוג ולהשתדל בכל לב ונפש בהחזקת התורה ויר"א עם התורה והיראה עצמה, לא כאותן החפצים להחזיק התורה והיראה ע"י תערובת דבר אחר זר אשר באמת זה ח"ו כליון התורה והיראה ר"ל, כי התערובת הזרות תחלת היא משנה את הצורה האמיתית הצורה הטהורה של התורה והיראה ואח"כ הוא אוכלת מעט מעט את מהותה ועצמות של התורה והיראה, עד שנשאר רק הזרות לבד אשר היא המהות היא העצם רק לבוש בלבוש התורה והיראה העשוי' בשינוי הצורה וכו' והחפץ באמת לקיום התורה והיראה באופנה האמיתי כמו שהוא לאמיתתה יחזק ויקיים התורה עם התורה עצמה והיראה עם היראה עצמה. (אגרות קודש מהרש"ב ח"ב מ' ת')

מדברי הגה"ק רבי שמעון מזעליכאו זי"ע

הן הן נביאי הבעל והאשרה אשר מלפנים בישראל

במאמרו "שובה ישראל" בשנת תרצ"ט כותב בזה הלשון: אז נדבר עוד לבער את הקולטור האירופאי אשר חדר בעו"ה גם אל קדשינו, למשל שיצוייר אחר שלמדו רבים מס' ועל הסיום ידברו נאומים איראפאים המעורבים בכל מיני גאה וגאון ודרך רע ופי תהפוכות אשר שגא ה', וכן כמה אנשים אשר שמו להם לימוד התורה"ק רק לטפל למען יוכלו לעמוד על הבימה בתוך קהל ועדה לדרוש נאומים איראפאים. ואם יאמרו שבהכרח לעשות כן לחזק הדת. תשיב להם שהן הן נביאי הבעל והאשרה אשר מלפנים בישראל. אשר ג"כ אמרו שכן צריך להיות למען קיום האומה והדת וכמו שאני עתיד עוד להאריך בזה בעזה"י. (נהרי אש)

ואח"כ יבואו סופריהם לעשות מן כל הסרה הזאת חיזוק התורה והדת

אבל בזה אני נותן הודאה על חלקי, שאינני עושה מן עבירות מצוות ומכ"ש שאינני מבקש שכר כפנחס על מעשי זמרי, לא כרוב לומדי זמננו ירחם ה' על עמו. והנה בודאי גיסך בא חזרה מן האסיפה המארינבדאית (האסיפה של האגודה במארינבאד), עם מלא מעדנים של אסיפה הזאת, ואני אומר שבין ויגבה לבו בדרכי השי"ת, ובין בחזקתו גבה לבו עד להשחית, אינו אלא חוט השערה, וזה שאמר דוד המלך ע"ה כפסע ביני ובין המות כידוע ליו"ח ובזוה"ק, ואמרו בספה"ק שהקיר שבין הג"ע ובין הגיהנום דק כקליפת השום, אבל חזק מאוד כצור שמיר. אבל במה דברים אמורים בהתחלה שאז נראה רק כחוט השערה, אבל בסופה ניכר ובולט היטב החילוק שבין ג"ע ובין הגיהנום ורק אנשים עורים לא יראו, או המעוורים ושמים חושך לאור ואור לחושך, כן כל הנאומים שם לא היו אלא התפשטות היש והגאות, ולבשו לבוש נכרי מן כל פרלמנטי איראפא ואח"כ יבואו סופריהם עם עט שקר ותועבה אשר להם לעשות מן כל הסרה הזאת חיזוק התורה והדת, וכד ייתי מלכא משיחא אז יודע הכל. (שם)

אוי להם ולמעשיהם ומחשבותיהם

לא יפול ברשת יצרו ולא ברשת המסיתים של כיתות שונות, גם לא ברשת בעלי רהב האומרים לחזק את היהדות על ידי הבלי שוא ומיני מעטאדים אירעפאים של אלה הגוים אשר אנו חיים בארצותם, אוי להם ולמעשיהם ומחשבותיהם שמרבים חטאה כעבותות עגלה, הרחמן הוא יצילנו מהם וממגעם. (שם)

שביבי אור

מכ"ק מרן רביה"ק בעל "ויואל משה" מסאטמאר זי"ע

תכלית הנהגת לימוד דף היומי, לחזק בזה כח האגודה שנשתתפו עם הציונים

מתוך דרשת מרן מסאטמאר זי"ע בק"ק סעקלהיד בשנת תרח"צ - מתפרסם לראשונה

ויחל העם לזנות אל בנות מואב ויצמדו לבעל פעור. יש לדייק על אומרו "ויחל", דיותר הוי ליה למימר ויזנו העם' אל בנות מואב ויצמדו לבעל פעור, ובמה שאומר 'ויחל העם' ואח"כ כתיב 'לזנות' משמע שעשו מקודם הכנה, והיה להם בזה כוונה.

ויתבאר, דהנה לכאורה אינו מובן היאך יתכן הדבר שדור המדבר שהיו דור דעה שראו את כל מעשי ה' ונפלאותיו, יפלו ממדריגותיהם כ"כ ללכת לזנות אל בנות מואב, ולעבוד את ע"ז בעל פעור רח"ל. אלא יתכן שהוא ע"פ המבואר בגמ' (ב"ק לח:) עה"פ (דברים ב, ט) 'אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה', שני פרידות טובות יש לי להוציא מהם, רות המואביה ונעמה העמונית, ע"כ. ומזה נשתלשלה מלכות בית דוד כנודע. ומעתה אפשר לומר שהיו רבים מבני ישראל מתאווים ומשתוקקים שמהם יצאו הני ב' פרידות טובות, וזה גרם להם לזנות אחרי בנות מואב, לפי שמתחילה היתה מחשבתם לובה אולי מהם יצא השני פרידות טובות ומלכות בית דוד. וזהו שאמר הכתוב "ויחל" העם לזנות, שהתחילו בכוונה טובה לשם מצוה, וע"כ התירו לעצמם לבוא אל בנות מואב כדי שמהם יצאו הני ב' פרידות טובות, אבל סוף דבר היה שע"ז נשתלשל ויצמד העם לבעל פעור, שנכשלו בחטא החמור של עבודה זרה וזנות, ע"י שנפלו בפח היצר שהסיתם מתחילה שזהו מצוה, וכו'.

וכמו כן הוא לגבי השתדלות אנשי האגודה להנהיג לימוד "הדף היומי" שנתפשט ע"י מפלגותם, והגם שהדף היומי הוא בעצם לימוד דף גמרא בכל יום, וישנם כאלו אשר לומדים במחשבה טובה, אמנם תכלית הדבר של אנשי המפלגה הוא לחזק בזה את כח האגודה שנשתתפו עם הציונים, על כן צריכין למנוע מלימוד הזה, שהוא בבחי' "ויחל העם" שמתחילה היה במחשבה טובה, וע"ז נפלו בפח היצר לזנות אל בנות מואב, כנ"ל.

(טיב לבב ש"ל בקרוב)

חיזוק לכפירה ומינות

כאשר נשאל מרן הקדוש מסאטמאר זלה"ה על טעם התנגדותו ללימוד הדף היומי. ענה מרן ז"ל ברורות בל"ק: דף היומי הוא פראפאגאנדע לאגודה - אגודה הוא ציונות - ציונות הוא כפירה בה' אלוקי ישראל. נמצא שהדף היומי הוא פראפאגאנדע למינות ואפיקורסות.

(מפי הרב הגאון אבד"ק אבני שלמה זצ"ל)

ההצלחה המרובה של ה'דף היומי' מראה בעליל שהוא מעשה בעל-דבר

כמה פעמים אמר שרואין בחוש שכל שיעור של דף היומי יש לו הצלחה מרובה וכל העולם מסכימים ובאים, ולעומת זה כל שיעור של תורה

ע"ד הישן יש לו התגברות עצומה נגדו וכמה מניעות שונות ורואין בחוש שזה מעשה בע"ד.

(נעתק בשעתו ע"י המשב"ק הרה"ח ר' משה שווארץ שליט"א, מתוך שיחה ארוכה עם הגה"צ מ'מאזשאי זצ"ל)

צוה להאבות לבטל שיעור בדף היומי שיסדו בחוריהם

פעם אחת נסע רבינו מעיר סאטמאר למנוחה על שתי שבועות, ובתוך זמן זה התאגדו חבורת בחורים ללמוד דף היומי, וכשבא רבינו הביתה ושמע את אשר נעשה, היטב חרה לו הדבר הזה, ואמר שבשבת זו אחר הצהריים יסגרו כל הבתי מדרשים וכל אחד יבא לבית המדרש הגדול שבעיר וידרוש שיעור בפרקי אבות, ובתוך הדברים פירש את

אין הקב"ה מונה דפים **- דף היומי - אלא שעות**

בשנת תשכ"ז ביום שני דפסח אצל השולחן אמר מרן הק' ז"ל באמצע דבריו הטהורים בדברי תורה שדיבר מענין לימוד התורה, שחכז"ל אמרו שאין הקב"ה מונה דפים אלא שעות ולא כאותן שאומרים דף היומי.

(מפי הרה"ג בעל מנחת דוד שליט"א ששמע מפ"ק, ועוד הרבה תלמידים)

הדף היומי דוחה לימוד 'חק לישראל' **שנסדר ע"פ רוח"ק**

... דליכא למימר דבכל היום יהי' שונה הלכות דהא צריכין ללמוד שאר דברים ג"כ כמו שסדרו הראשונים עפ"י רוח"ק החק לישראל, וכמה קדושים למדו החק וגם אאמו"ר הקדו"ט למד החק, והיום כבר אינם צריכים להחק שנסדר עפ"י רוח"ק מפני שיש הדף היומי למען השם שלא יהיה נסדר עפ"י רוח"ק.

(מתוך דרשה פר' משפטים שנת תרצ"ט לפ"ק בק"ק טעטש)

דף היומי הוא ענין מאדערנ"י

כמה פעמים כשנתגלגל השיחה אצל מרן הק' ז"ל אודות דף היומי אמר שהוא ענין מאדערנ"י לכלול כל הכלל ישראל בדף אחד ולא נשמע כזה מגדולי ישראל מעולם.

(מפי המשב"ק)

תורה שלא בדרך האמת - גרוע ממצרים

אבל בעוה"ר אם לומדין התוה"ק שלא בדרך האמת שהעינים הם טחים מלראות האמת אז גרוע הרבה יותר ממה שהי' במצרים.

(חידו"ת שנת תשי"ז - פ' שמות ד"ה אמנם)

הפסוק "הפלא חסדיך מושיע חוסים ממתקוממין בימינך", בזה האופן: 'הפלא חסדיך' וואונדערלעך זענען דיינע חסדים, 'מושיע חוסים' דו העלפסט די וועלכע וואס פארלאזן זיך אויף דיר, 'ממתקוממים בימינך' פון די וועלכע שטייען אויף קעגן דיר מיט דיין תורה (התורה ניתנה בימין, כמו שכתוב [דברים לג, ב] 'מימינו' אש דת למו), והמשיך רבינו: שמעתי כי התארגנו חבורת בחורים ללמוד דף היומי, "איך פאדער אויף די טאטעס פון די קינדער אז זיי זאלן דאס תיכף ומיד מסדר זיין", כי אנשי האגודה לקחו את לימוד דף היומי להראות שהם לומדים תורה, אבל כוונתם היא להעלים ולכסות את הפסלנות שעושים על ידי זה לחזק את ידי הציונים למיניהם. וכמובן שתיכף ומיד נתבטלה החבורה.

(הרה"ח מו"ה ר' ליפא שווארטץ ע"ה)

שלא להשתתף בשיעור של 'דף היומי'

בבית מדרש של אחד מקרובי שנמצא בסביבה של אנשים הרחוקים מדעת הגאווה צ"ל, למדו שם דף היומי, אמר מרן לש"ב "אבל אתה אינך לומד השיעור".

(גינת ורדים, מפי בעל העובדא)

פעם אחת בסוף ימיו של רבינו, שאלו איש א' שזה שנים רבות שהוא יושב אצל שיעור של רב מפורסם אחד, ועכשיו רוצים משתתפי השיעור לשנות הלימוד ולהתחיל ללמוד ה'דף היומי', מה יעשה. ענה לו רבינו להפסיק השיעור, וללמוד מסכתא אחרת.

(שם)

יבוא זמן שלא יהיה להאגודה במה לכסות **דרכיהם רק עם דף היומי**

פעם בא אחד לרבינו ודיבר בהתפעלות מדף היומי, השיב לו רבינו: יבוא זמן שלא יהיה להאגודה במה לכסות דרכיהם רק עם דף היומי.

(מפי הרב הגאון ר"א אשכנזי שליט"א, אב"ד מעלבוירן)

חכם עדיף מנביא

דעתם של מרנן ורבנן ארזי הלבנון זיע"א
על תנועת 'אגודת ישראל' מיום היווסדה

כבר בשעתו בעת התייסדות האגודה, כאשר עדיין דגלה במטרתה למען המלחמה נגד הציונות והמזרחי ולאחד כנגדם את כל היראים, פקפקו רבים וטובים והסתפקו מאד על מהותה, וכחכם עדיף מנביא חזו גדולי ישראל בעיניהם הבדולחות, וחששו מאד שהאגודה הזאת תהיה אבן נגף וצרעת ממארת לבית ישראל. אין כאן המקום להאריך בפרטי הטעמים הרבים, כיצד הבחינו את קלקלתם בתחילת יסודם, אבל נעתיק מקצת מדברי גדולי ישראל, להאיר העינים עד היכן חששו מן כל הצלת הדת שהמה הכריזו.

בפרק דלהלן הבאנו מקצת מדברי מרן המהרש"ב מליובאוויטש ומרן הגר"ח מבריסק ומרן המהרי"ד מבעלזא זכר צדיקים לברכה. זאת מלבד התנגדותם הברורה של כל גדולי אונגארין, ובתוכם בעל 'זכרון יהודא', בעל 'לבוש מרדכי', הגאון רבי שמואל ראזנבערג אב"ד אונסדארף, הרה"ק מקאלאשיץ, ובעל מנחת אלעזר ותלמידיו, וכן רבים ממנהיגי גאליציע, ועוד. מרן הגר"ח מבריסק חשש מאד מכל יסוד האגודה הזאת והעמיד י"ח תקנות שהתכוונו לשמור מפני התערבותה של אגו"י בעניני חינוך וקהילות, וגם תנאי מפורש שאסור להיות בין האגודה מי שאינו נמנה לקהילת היראים הנפרדת, וגם שאין להאגודה להוציא כת"ע. מייסדי האגודה לא הסכימו לקבל בתקנותיהם את תנאי הגר"ח, ובערממיותם אבדום לדעת.

דעת קדשו של מרן
הגה"ק מהרש"ב מליובאוויטש זיע"א
על תנועת "אגודת ישראל"

"כי לפי השקפתי יהי זה במשך הזמן כמו אגודת ציונית"

האגודה מרעשת עולמו של אשכנז וכו' אני כתבתי להגר"ח [מבריסק] בחוזק שאנחנו איננו יכולים לילך אתם ולא להחזיקם כלל כי יכול להיות אשר במשך הזמן יהיה נצרך להרחיקם ואפשר לצאת נגדם, **כי לפי השקפתי יהי זה במשך הזמן כמו אגודת ציונית.**

(אגרות קודש מהרש"ב מכתב שט"ג, שבט תרע"ג)

ציונות בצורה אחרת!

ולפי ידיעתי היטיב באמיתת כוונתם היא צרה חדשה ר"ל אל היהדות, וזאת תהי' עוד הפעם **ציונות בצורה אחרת**, והשי"ת ישמרנו מהם. בהיותי עתה בויען דברתי עם נכבדי אונגארן, והמה סרו מהאגודה ולא יאבו בה כלל וכלל, ואם איזה מגדולי מדינתנו מצטרפים לה הוא רק מהעדר ידיעה בתוכניות הענין, ומתרגשים ומתפעלים רק מהשם החיצוני, אגודת ישראל, התאגדות הכחות, ואינם חודרים אל הענין פנימי לידע אם טובה היא ההתאגדות, וכמאמר העולם על סוס טוב מעקמים וטועים ביותר ח"ו, התאגדות הכחות הוא כח גדול מאד וטובו הוא אם הוא בדבר טוב ונקי.

(אגרות קודש מהרש"ב, מכתב שצ"ה, טבת תרד"ע)

ההשתתפות עם האגודה מסוכנה היא ר"ל!

השקפתי על האגודה האשכנזית כבר מבוארת מהאמור לעיל, ותראה בהעתק מכתבי להר"ח יחי' [מבריסק] וממנו תראה ג"כ דעתי אשר למדינתנו **ההשתתפות עם האגודה האשכנזית מסוכנה היא ר"ל**, הועד הזמני ומשמשיהם תכלית חפצם עתה ללכוד את בני מדינתנו כי בלעדם לא יהי' להם קיום, ונפרט כאשר אונגארין התרחק מאתם, וכפה"ג גם גאליציען אינו הולכת עמם, ובעצמם המה מרגישים חלישותם שא"א להם לעשות מחול כזה בלי רוסלאנד.

(אגרות קודש מהרש"ב, מכתב שט"ז)

יש בהשתתפות עם האגודה סכנה גדולה

וכאשר מדברים אתי ראשית הדברים המה שאינם חושבים להכניס הדרך ארץ שלהם לרוסלאנד, בהיותי בברלין כבר כתבתי לך שהיו שם בעת ההיא אסיפת גדולי אשכנזים, קראו שם את הדר' עהרמאן בכוונה להטותי לענין האגודה, וגם הוא ראשית דבריו להסיר החשש הזה שאינם חושבים זה כלל וכלל, וכאשר הבין מאתי שאיני נוטה לזה ואמרתי לו שלפה"ג לי נשתנו הדברים מכמו שדברתי עם מחוללי האגודה זה ד' שנים מקודם, קיצר באמרים לגמרי וחדל מלדבר מזה, וחכמתו עמדה לו שלא להשתדל בזה, רק אמר שראזנהיים יבוא למחר אלי זה לא מצא אותי במעוני, אך ה' אצלי... ובריבוי הדברים בדבר טיב האגודה לא חדל מלגלות הטובות שירצו לעשות עם רוסלאנד ולקבל עליהם את האפטרופסות על רוסלאנד, וזאת יהי' מלאכתם שיקחו צעירים לומדים ויראים מרוסלאנד ויתנו להם חינוך אשכנזי וכשתוגמר צורתם (הנפסדת ר"ל) האשכנזית יהיו אלו לראשי ישיבות ברוסלאנד ויחנכו הנערים שיהי' בהם הכל השי"ת ישמרנו מהם ומהמונם... ומכ"ז מובן אנחנו אינם רשאים להשתתף עמם בהאגודה, ויש בזה סכנה גדולה ר"ל.

(אגרות קודש מהרש"ב, מכתב שט"ז, אות ג')

לא מרובכם

ויסוד התחלקות דעתנו בזה הוא, כי כבודו רוצה שיהי' רבים בהתאגדות, וגם אם לא יהי' בטוב כ"כ אך שיהי' אגודת רבים, ואני מסתפק במועט רק שיהי' בעזרתו ית' בטוב. ואנו למידים ממדותיו של הקב"ה דכשהחזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון בני עשו אמרו מה כתיב בה כו' בני עמון ומואב אמרו כו' בני ישמעאל אמרו כו' ולא קבלוהו כו' (ילקוט בשם הספרי) ולא רצה הקב"ה להקיל ח"ו את התורה למען אשר יקבלוה רבים, ונתנה לעמו בני"י שהם המעטים מכל העמים, יתבונן נא כבודו בזה ויראה מה היא הדרך הנכונה, ואין עצה ואין תבונה, כ"א עצתה' היא עצה ותושי'.

(אגרות קודש מהרש"ב, מכתב תפ"ו)

חכם עדיף מנביא

דעתם של מרנן ורבנן ארזי הלבנון זיע"א
על תנועת 'אגודת ישראל' מיום היווסדה

דעת קדשו של מרן
הגה"ק הגר"ח מבריסק זיע"א
על תנועת "אגודת ישראל"

"אני הייתי נלחם כנגד האגודה כמו שנלחמתי כנגד מפלגות אחרות"

לי ולכל אלה היודעים היטב את מצבו
השלילי של אאמו"ר זצ"ל לכל תנועת
האגודה אין צורך לכל גילוי דעת וברור
דברים, אך לבלתי תתלעדת האורטודקסים
להשאר בשקרים של בעלי האגודה: הנני
לגלות עובדות אחדות.

פעם אחת בהיותי אתו באוטבוצק
שמעתי מפיו הדברים האלה: "אני הייתי
נלחם כנגד האגודה כמו שנלחמתי כנגד
מפלגות אחרות ברחוב היהודים, וחבל
שמצב בריאותי אינני נותן לי לעשות זאת
כעת עכשיו".

(מתוך מכתב בנו הג"ר משה ז"ל, שפרסם בווארשא תרפ"ג)

ח"י התקנות שהאגודה לא הסכימה לקבלם

שמונה עשר סעיפים היו לרבי חיים
מבריסק ז"ל, להאגודה, שאם האגודה
רוצה לקיימם, אז יכנס (גם) הוא בהאגודה,
והיות שהאגודה לא נענה לו ולהם
[הסעיפים], לא נכנס להאגודה - סעיפים
אלו שהיו כתובים בכתב ידו על גליון ארוך,
ה' מונחים תמיד בתוך "שופלאד" של בנו
הגרי"ז ז"ל, וכאשר נשאל פעם "מפני מה
ואין הוא משתף פעולה עם אגוד", היה
מוציא את הגליון ומציגו לעיני השואל
ומקשה: וח"י סעיפים הללו מה יהא
עליהם..."

(מרא דארעא דישראל, כרך ב', עמ' קכ"ז)

התרחק לגמרי מתנועת האגודה

אחרי שהאגודה לא קבלה את הפרוגרמה
של אאמו"ר זצ"ל התרחק לגמרי מתנועת
האגודה.

(מתוך מכתב בנו הג"ר משה ז"ל, שפרסם בווארשא תרפ"ג)

אין להאגודה להו"ל עתון יומי או שבועי מפני שהדבר עושה את האגודה למפלגה

משלשה עשר הסעיפים של הפרוגרמה של אממו"ר זצ"ל הנני לפרסם לפי שעה אלה השנים. (א) אין הרשות להאגודה להוציא לאור עתון יומי או שבועי מפני שהדבר עושה את האגודה למפלגה ובכן אין לה כל שייכות עם עבודת חיזוק הדת הטהורה.

(ב) אין לה - להאגודה - ליצור מרכז שיעמוד בראש כל האגודות - ובלשונו ממש: כי "אין אני מאמין במרכז, ומחר יבוא אחר, ובדברים הנוגעים לדת אין אני מאמין באיש, אך כל עדה ועדה לעצמה יכולה להוציא משפט לכל הענינים, אז בטוח אני שבכל מקום ימצאו יראים ושלמים שיחפצו ויוכלו להחזיק את הדת", עכ"ל.

(מתוך מכתב בנו הג"ר משה ז"ל, שפרסם בווארשא תרפ"ג)

תמיד תהי' ההחלטה כהקיצונים אפילו במיעוט נגד הרוב

עוד אחד מהשמונה עשר סעיפים: שבכל נידון שיתרמה בין הגדולים חילוקי דעות, ויהיה אלו

שירצו בדרך פשרות, ויהיה אלו שימאנו בפשרות, יהיה תמיד ההחלטה כהקיצונים אפילו במיעוט נגד הרוב.

(מפי הגרי"ד ז"ל)

א"א לו לשבת בכפיפה אחת אפילו עם הרבנים הדרי"ם היראים שבמדינת אשכנז

ואשר כבר אמר גאון הדור וגדול הדעה וההבנה שבישראל מרן ר"ח הלוי מבריסק זצ"ל, כשבא מאסיפת קאטאוויץ שא"א לו לשבת בכפיפה אחת אפילו עם הרבנים הדרי"ם היראים שבמדינת אשכנז שאין דרכיו וכל גאוני פולין וליטא דרכיהם וכו', ומכש"כ שרוצים להשפיע דרכם דרכי הדרי"ם על חינוך בנינו ובנותינו הדור החרדי שבירושלם הקדושה ועל כללות כל העדות הקדושות שבירושלם שישנם עוד לאלפים בעזה"ת...

(מתוך מאמרו המאלף של הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל

ראב"ד ירושלם, גליון "החומה" ג' כ"ב תמוז תש"ד)

"וזהיר לבני ביתו ולתלמידיו שאין להתחבר לחברת אגודת ישראל"

וכידוע ראשית התייסדות אגודת ישראל הוקבעה בקאטאוויץ אשר בגבול רוסיא ואשכנז, והגר"ח אבד"ק בריסק זצ"ל הוזמן לאסיפת ההתייסדות ותיכף כשבא להאסיפה התחיל הרב מפראנקפורט ה"ר שלמה זלמן ברויער לקנטרו בדברים, והביע ביקורת חריפה על גדולי ליטא שהם נמנעים מללמוד חכמות הגויים, בבתי ספר של יהדות החרדית ובישיבות הגדולות, וזהו גורם גדול שהמלומדים שבמדינת רוסיא ועורכי דין וארכיטקטורים וכיוצא באלו, כולם כופרים בעיקר, וכן אחד מן הלומדים כשיבא לידו במקרה איזה ספר מספרי ההשכלה, ומן העיתונים מיד נעשה כופר בעיקר ר"ל, משא"כ ביהדות החרדית במדינת אשכנז שכל המלומדים אפילו הפרופיסורים הכי גדולים, רובם ככולם יראים וחרדים.

ובשמעו הדברים האלה נזדעזע ונרתע לאחוריו ואמר, אכן נודע הדבר שהמטרה של ההתייסדות של אגודת ישראל לבטל החרדים של החינוך הישן וליסד במקומם בתי ספר מעין בתי ספר של המזרחי ולהלך בדרכיו, וברוח קדשו ראה את האגודה בהריגה כמו שאנחנו רואים אותה לאחר זקנתה, ולזה הבדיל עצמו מיד מהם, ועזב את האסיפה ושב לביתו, וזהיר לבני ביתו ולתלמידיו שאין להתחבר לחברת אגודת ישראל כמו שאין להתחבר לחברת המזרחי.

(מתוך מכתבו של הגאון הגדול רבי יוסף דינקעליס זצ"ל, אל הגה"צ ר' עמרם בלויא זצ"ל)

"כל החדשות שנתחדשו בימינו סופם לא טוב היה"

מיד ביום א' ר"ח אלול נסעתי משם למרינבד, כי שמעתי שהאדמו"ר מבעלז הגה"צ ר' ישכר בער והאדמו"ר ממונקאטש הגה"צ ר' חיים אלעזר זי"ע, שוהים שם ומאד איוותה נפשי להתראות עמהם.

באתי למרינבד ומיד פניתי למקום האכסניא של האדמו"ר מבעלז, בעז"ה קבלני בסבר פנים יפות, ושוחחתי עמו זמן רב, בתוך הדברים שאלתי אותו לדעתו על "אגודת ישראל", מדוע הוא עומד מרחוק ואינו נותן ידו להתאחד בה? ואמר לי בזה"ל "מתירא אני מאד מן החדשות, וכל החדשות שנתחדשו בימינו סופם לא טוב היה".

בהמשך שיחתנו נשאלתי על מצב הדת בירושלם ומשלום היראים ומעניגי המושבות, וספרתי לו כפי ידיעתי בדברים אלו, כן שאלני על פעילות "אגודת ישראל" בירושלם בחיזוק הדת וכאן אמרתי לו שבאמת ירושלם אינה צריכה לחיזוק מצד "אגודת ישראל", ורק כשתובעים משהו מהממשלה במכתב הכתוב על פירמא של "אגודת ישראל" ובשוליה מופיעה חתימת הגה"צ רבי יוסף חיים זאנגענפעלד, מתחשבת הממשלה יותר בדרישה המוגשת אליה... לאחר פטירתו ביום כ"ב מרחשון תרפ"ז, כשהגיעה הידיעה לירושלם הספדתי הספד גדול וספרתי לפני הקהל את דבריו שאמר לי, מדוע לא הצטרף ל"אגודת ישראל" וכן למדתי מוסר השכל מיראתו מן החדשות.

(הגה"צ רבי בן ציון יאדלער זצ"ל, בספרו בטוב ירושלם)

"והבעלזער הוא מנגד לכל ענין האגודה"

...ואם עיירות אחדות אפשר שישתתפו, הכלל כולו לא ישתתף עמהם, והבעלזער הוא מנגד לכל ענין האגודה, באשכנז שהיסוד הוא ברייער הוא יצא מן האגודה וא"כ עם מי תשתתף רוסלאנד...

(אגרות קודש מהרש"ב, מכתב שע"ג, אד"ר תרע"ג)

דמית היות כמוך אוכיחך ואערכה לנגד עיניך

רגיל היה הרב מקראסנא ז"ל בעל שו"ת כונת הלב לומר בשם אביו הג' מו"ה ר'

חכם עדיף מנביא

דעתם של מרנן ורבנן ארזי הלבנון זיע"א
על תנועת 'אגודת ישראל' מיום היווסדה

דעת קדשו של מרן
הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א
על תנועת "אגודת ישראל"

זצ"ל שהוא מתנגד גדול לאגודה וראה חורבן במפלגה זו.

(אום אני חומה, ה' וארא, כ"ד טבת תשכ"ד, דף קמ"א)

עוד מעט וסקלוני

פעם הביע רביה"ק מסאטמאר זצ"ל: "ווען איך וואלט מיך באנוצט מיט די לשונות פון בעלזער רב קעגען די אגודה, וואלט מען מיר נאכגעווארפען מיט שטיינער..."

מרן המהרי"ד מבעלזא בשיחתו עם מרן הקדוש מסאטמאר זי"ע בהאלישיץ, האריך בנועם שיח לבאר סכנת האגודה, והסביר אז מהותה של האגודה כלבוס חרדי להכפירה הציונית, ואמר שבוארשא הי' "קולטור זאל" של הציונים והיה שם אבן אחת צורה של הטמא הידוע הערצל ימ"ש. שהיה לו זקן ארוך אבל בלי כיסוי על הראש, ופעם אחת עשו שם המזרחי אסיפה, ולא הי' נאה להם שיהי' שם צורה הנ"ל בלי כיסוי על ראשו, ע"כ שמו על ראשו יארמולקע. ואמר אז הרה"ק מבעלזא זי"ע: מתירא אני שהאגודה עוד תחבוש לראשו גם ספאדיק.

(מושיען של ישראל)

איך וועל דיר פארווארפן פון ביידע וועלטן

האדמו"ר מקאפישניץ מארה"ב, סיפר פעם למרן מסאטמאר את העובדא הזאת בנוגע לאגודת ישראל, הנה בצעירותי הייתי מקורב בבעלזא, ואחר הנישואין שלי ישבתי פרק זמן בווארשא, ושם נתחברתי לצעירי אגודת ישראל, שמטבעי הנני עסקן ורציתי לעסוק בצרכי ציבור, ושמעתי שהרב מבעלזא מקפיד עלי בשביל שנרשמתי בצעירי אגודת ישראל.

לימים היה שמחמת איזה שמחת נישואין בבית בעלזא נסעתי לבעלזא, וקודם שנתתי שלום להרב אמר לי המשב"ק ר' אהרן יהושע, הנה יש למרן הקפדה על כבודו, ובוודאי יגער בו מרן כשיראה אותי, ושמתי עצה בנפשי לעבור בסך בין שאר האנשים ועי"כ לא ירגיש בי הרב ולא יקפיד עלי, אבל כאשר נתתי לו שלום צוה לי שאמתין קצת בחדר לפני מחדר, והגביה ריסי עיניו ואחז לי בצווארי מלבושי ואמר, "שמעתי עליך שנרשמת בשורות האגודה, הנני מתרה בך שאם תמשיך להיות שם, אז, וועל איך דיר פארווארפן פון ביידע וועלטן", והמשיך ואמר לי דברים קשים כגידין, וביקש ממני שאפסיק תיכף ומיד את פעולתי שם, וכן עשיתי.

(שם)

ברוך בענדיט ז"ל [שכשנתסד האגודה כשלא אמר הרה"ק ר' ישכר דוב ז"ל כלום, והיו שאמרו שהרה"ק מבעלזא הוא עם האגודה], אז אמר הרה"ק מבעלזא ז"ל בשלש סעודות "אלה עשית" ווען דו האסט געמאכט די אגודת ישראל "והחרשתי" האב איך שטיל גישוויגן, אבל "דמית היות כמוך", אבער דו קלערסט היות כמוך מיגייט ארום זאגן איך בין מסכים מיט אגודת ישראל, "אוכיחך ואערכה לנגד עיניך", וועל איך ארויסקומען בחרב ובחנית.

(משכנות הרועים)

והנה פניהם איננו כתמול שלשום

אמר: עס איז גיווען ביי מיר (אין ביהמ"ד) בחורים און יונגע לייט וואס זייער פנים האט (געלאכטן) געשיינט פון תורה און יראת שמים, און זייט זיי זענען אריין אין די אגודה קען איך זיי נישט קוקן אין פנים (אנקוקן).

(מכתב התעוררות דף צ"ב)

צווח ככרוכיא על האגודה והציונים

אבל התירוץ פשוט כי מחמת שהעולם אינם שומעים מה שאומרים הת"ח והצדיקים כי זמן רב אשר צווחו צדיקי הדור על הארגאניזאציאנען, אין חילוק הציונים או האגודה, ועתה נדפס קול קורא בשם קול ישראל מהגה"ק מבעלזא שצועק ככרוכיא על הארגאניזאציאנען ומה שנותנים שקלים שהמה שקלי המן להשמיד ולהרוג ח"ו את היהדות וכו', וע"כ אם ישמעו לקול הורים ומורים, אז יהי' להם הכח לבטל הגזירות.

(עלה שמואל, פרקי אבות)

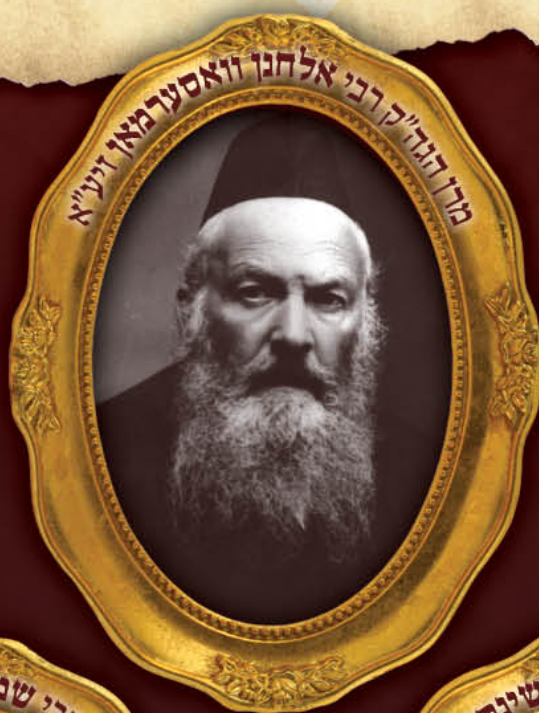
אני מוחל את לימודך שם

גם חי אתנו רב חשוב וגדול אשר הי' יושב בבעלזא כמה שנים רצופים ופעם אחת באו אנשי האגודה מלעמבערג שרצו להשפיע על האדמו"ר זצ"ל שיתן להם איזה מכתב, וישבו בבעלזא כמה ימים ובעת שנכנסו לבית האדמו"ר זצ"ל לדבר על לבו שיתן להם המכתב, זה היה בחדר מוסגר והקולות של האדמו"ר זצ"ל נשמעו למרחוק, כ"כ צעק עליהם איך שעושים - חורבן באברכים היראים אותן הנמשכים אחריהם, ואח"כ אחר התווכחות של כמה ימים שישבו שם נסעו לדרכם בלי שום מכתב, ואדרבא שמעו את דעת האדמו"ר

ופרשו מזהם

פרישתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל זיע"א
מתנועת 'אגודת ישראל' בעת הכנסיה הגדולה
השלישית בשנת תרצ"ז

בחודש אלול שנת תרצ"ז התקיימה במארינבאד הכנסיה גדולה השלישית של אגודת ישראל במשך שבוע שלם. זמן קצר לפני זה התקיימה הקאנגרס של הציונים בציריך, בה התווכחו ראשי הציונים אודות שאלת חלוקת הארץ אשר ממשלת ענגלאנד רצתה לחלק את ארץ ישראל בין הציונים והערביים. וגם בכנסיה זו של אגודת ישראל הובאה שאלה זו על הפרק למרות שרוב גדולי התורה התנגדו מאד שהאגודה תתעסק בשאלה זו, שעצם הענין הוא נגד התורה, אמנם מחמת לחץ העסקנים ואנשי הפאליטיק מראשי הנהלת האגודה, אשר נפשם איותה לרעיון זה, הובאה שאלה זו על הפרק. והיתה השאלה אם תסכים אגודת ישראל למדינה של יהודים ע"פ תורה - "א יודישע מלוכה".

חלק מהרבנים הנוטים לרוח הזמן - ובראשם יו"ר הכנסיה הגדולה הרב מקעשינוב, אשר כבר היה מהמשתתפים בימים עברו בהקונגרסים הציוניים ודעותיו היו מלאים מציונות ודעות כוזבות רח"ל - הסכימו לרעיון זה.

לעומתם עמדו מנגד מרנן ורבנן ארזי הלבנון אדירי התורה זיע"א ובראשם מרן הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן זצוק"ל שהתנגד לכך מאד ודחה את ההצעה על דבר הקמת מדינה מכל וכל, ויחד עמדו בקשרי המלחמה מרן מהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל גאב"ד עיה"ק ירושלם, הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זצוק"ל הי"ד אב"ד נייטרא, והגה"ק רבי מרדכי ראטטענבערג זצוק"ל אב"ד אנטווערפן, וכדעתם זו היתה דעתם של כל רבני אונגארין וטשעכין וראשי הישיבות בפולין וליטא, והביעו את דעתם דאף אם המדינה תיבנה על יסודות הדת מ"מ עצם הקמתה כפירה היא באמונת ביאת המשיח, והעברה על השבועות שהשיבץ הקב"ה את ישראל כמבואר בסוף מס' כתובות, ומדינה יהודית כזו תבנה על יסודות הכפירה ונמצא ש"ש מתחלל.

רבי אלחנן זצ"ל שהיה ממעתיקי השמועה ראש המדברים בכל מקום משכמו מעלה גבוה מכל העם הכריז את דעת תורתנו הק' ללא חת, כי מדינה יהודית אפילו אם תתקיים ע"פ חוקי התורה היא הצרה היותר גדולה, ואין זו אתחלתא דגאולה כי אם אתחלתא דגלות חדשה.

"הזניחו את עיקר תפקידה של אגודת ישראל"

דבריו של רבי אלחנן זצ"ל שהשמיע קודם הכניסה לסדר-היום, אשר בהם לא חסך את שבט בקורתו על פעולותיה של אגו", על כך שהם מתעסקים בעניני ארץ ישראל ומדינה יהודית, והזניחו את עיקר תפקידה של אגו"י - הפצת והחזקת התורה:

25 יאהר עקזיסטירט שוין אגודת ישראל, און אין משך פון די 25 יאהר האט מען פערנאכלעסיגט די עיקר אויפגאבע פון אגודת ישראל - הפצת און החזקת תורה. אין דער ריכטונג מוז קומען אן ענדערונג. עס מוזען געשטעלט ווערען בראש פון דער אגודה נייע מענשען: - תורה פערזענליכקייטען, וועמענס הויפט אויפגאבע עס מוז זיין צו פערשטארקען און פערשפרייטען דעם תורה-חינוך צווישען די יודען.

[תרגום: עשרים וחמש שנה קיימת כבר אגודת ישראל, ובמשך עשרים וחמש שנים הללו הזניחו את עיקר תפקידה של אגודת ישראל - הפצת והחזקת תורה. בדבר זה חייב לבוא שינוי, בראש האגודה צריכים שיעמדו אנשים חדשים: - אנשי תורה, אשר תפקידם הראשי חייב להיות לחזק ולהפיץ את חינוך התורה בקרב היהודים].

"רואים באגודת ישראל זרם של האומרים נהי' ככל המפלגות"

בישיבה הראשונה נתכבד גם רבי אלחנן זצ"ל להיות הנואם הראשון, בנאומו החוצב השמיע לפני הנוכחים את החובה לילך אך ורק אחרי

"ומני אז שינתה האגודה את דרכה ביחס להציונים והציונות..."

...ולא מהשערה בעלמא אני אומר זאת, רק כן דברו בהכנסי' הגדולה אשר היתה במארינבאד בקיץ תרצ"ז, ומני אז שינתה האגודה את דרכה ביחס להציונים והציונות, והחלה לכוון את כל אורחותי' ודרכי' להתקרב להם ולרוחם, ולשתף אתם פעולה בכל הענינים שעמדו על הפרק בשנים האחרונות...

(מתוך מכתב מרן הגרי"ז מבריסק בשנת תש"ח)

דעת תורה, ומתאר בו את מצבה הקשה של אגו"י אשר ישנם כאלו האומרים "נהי' ככל המפלגות", וברצונם להתכלל ולהתאחד עם הציונים, (דבריו נדפס בספר ילקוט מאמרים ומכתבים):

לאגודת ישראל מתנגדים הן משמאל והן מימין.
התנגדות משמאל לא איכפת לנו, עלינו לבקר את מעשינו ולחשוב על התנגדות מצד ימין. שמעת הרבה בקורת, והעיקר שרואים באגודת ישראל זרם של האומרים נהי' ככל המפלגות, וזוהי סכנה גדולה כמו הסיסמה של נהי' ככל הגוים. הטענה של נהי' ככל הגוים היא מפני שלגוים טוב יותר מלישראל, כן יש בינינו האומרים שליתר המפלגות בישראל טוב יותר מלאגודת ישראל, לפיכך צועקים נהי' ככל המפלגות. אבל דרך זו מסוכנת מאד, עלינו לדעת שליתר המפלגות יצר-הרע מסייעתן ואנו אין לנו אלא סיעתא דשמיא - זוהי דרך התורה. לצערינו רואים אנו בינינו הבנה בלתי מספקת בשביל תורתנו הקדושה. התורה היא לב האומה ואם הלב חולה כל הגוף בסכנה, עלינו לבדוק ראשונה את הלב ולחפש אחרי רפואות, ולצערינו תופשת התורה אצלנו דיוטא תחתונה.

דבריו המזהירים של רבי אלחנן זצ"ל אשר נאמרו בחן ובתבונה עפ"י דעת תורה ואמונה, עוררו רושם נשגב על כל הנאספים. אחר דבריו נשמעו נאומים שונים ומשונים ארוכים עד לעייפה מאת הללו שעמדו לטובת ענין מדינה יהודית, אשר דיברו מחמת בלבול דעתם בדברי הבל רבים בעד מדינה יהודית.

נְיִיטְרָא רַב, אִיר הָאֵט אוֹנֵז גַּעֲרָאטְעוועט!

בנוגע לישיבה זו סיפר לימים הגה"צ רבי מיכאל דוב ווייסמאנדל זצוק"ל (אשר הגיע לכנס' זו יחד עם מורו ורבו וחמיו בזיו"ר הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זצוק"ל הי"ד רבה של נייטרא), כי באחת האסיפות הקטנות שלפני האסיפה הפומבית דגו על ענין מדינה יהודית, ולאסיפה זו לא היתה רשות כניסה רק לרבנים. והתבטא רבי מיכאל דוב: הייתי סקרן מאד לידע מה ידברו שם, והחלטתי שגם אני רב... ורכשתי לעצמי תעודת רב ונכנסתי עם כולם. יו"ר האסיפה היה הרב מריישא אהרן לעווין, אשר התחיל לדבר ולהסביר בחלקלקות לשונו כי המדינה היא הכרח גדול וכו', והיה שם גם הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל, וכששמע את הדברים חוורו פניו כסיד, משום שראה שגם אם

ימחה נגד זה לא יתקבלו דבריו, כי הרוב הושפעו מדברי לעווין, עמד אז הרב מנייטרא זצ"ל ובקש את רשות הדיבור, ואמר: הנה כבר שמענו את הטובות שנשיג ע"י מדינה, אמנם אני רוצה לפרט גם את הרעות והצרות שיבואו עלינו על ידי זה... ודיבר כשתי שעות ומחצה עד שהצליח לבטל את המזימה, ולהשפיע על הרבנים הנוכחים שלא יתמכו בעד המדינה. רבי אלחנן זצ"ל עמד ונשקו על ראשו ואמר לו: נייטרא רב, איר האט אונז געראטעוועט! (מתוך ספר 'איש חמודות' - תולדות הגה"צ רבי מיכאל דוב ווייסמאנדל זצוק"ל - עמוד מ"ד).

זֶה לַעֲוֹמַת זֶה

לעומת הרבנים שדיברו בעד רעיון מדינה יהודית, יצאו בחריפות רבה כל הרבנים מאונגארין וטשעכין כנגד כל רעיון של מדינה יהודית מכיון שזוהי עקירת אמונתם של ישראל רח"ל, לדעתם זו הצטרפו גם ראשי הישיבות וגאוני ליטא. מרן הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל נשא אף הוא נאום חוצב כנגד מדינה יהודית וביסס את השקפתו על יסודי התורה, כן הכריז על החובה להתאמץ ולהשתדל שלכל הפחות עיה"ק ירושלם ת"ו תשאר בטהרתה ובקדושתה, ולא תינתן תחת טלפיהם של הציונים הטמאים. בראש המדברים מצד העסקנים בישיבה זו עמד רבי מרדכי דובין הי"ד מחסידי ליובאוויטש, אשר זעק בנאום נחרץ את המסכימים לרעיון מדינה יהודית

לֹא תַגּוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ!

הישיבה השניה התקיימה בשעה 5 אחה"צ, והשתתפו בה ג"כ הרבה רבנים ועסקנים, ונערכו שם ויכוחים עזים למאד בין צד המחייבים לצד השוללים, בישיבה זו נשא משאו הגה"ק רבי מרדכי ראטטענבערג זצוק"ל הי"ד כנגד המסכימים למדינה יהודית והכריז בתוקף: לא תגורו מפני איש! בתור בא כח א"י התייצב רבי יונה צוועבנער ז"ל שדיבר בכל תוקף כנגד מדינה לציונים, ותיאר בארוכה בפני הנאספים את תעלולי הציונים בארה"ק. מאסיפה זו לא יצאה שום הכרעה והחלטה לכאן או לכאן.

אֲסִיפַת חֲכָמֵי וּרְבָנֵי הַיִּשִּׁיבוֹת בִּירוּשָׁלַם

באותה עת נערכה בעיה"ק ירושלם ת"ו ביום ט' אלול אסיפת חכמי התורה ובני הישיבות, בכדי

"אין אני רואה שום תכלית של שם שמים בעבודה זו של אג"י עוד"

הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זצוק"ל הי"ד אב"ד נייטרא כתב מספר חודשים לאחר מכן מכתב כאוב וחריף אל אחד המיוחד ממנהיגי אגו"י רבי חיים ישראל אייז זצ"ל, בו הוא שופך בלב דוי ומיוסר על מצבה הקשה של אגו"י בזמן ההוא, על בלבול הדעת שנאחז בה ועל הפעולות הללו וכיוצא בהן אשר גורמים לחורבנה הרוחני של אגו"י, ומסיים בצער שא"כ "אין אני רואה שום תכלית של שם שמים בעבודה זו של אג"י עוד", (מכתבו נדפס במשכנות הרועים ח"ב עמוד תרנ"א).

דעת הג"ר ברוך דוב לייבאוויץ זצוק"ל

הגאון הנודע רבי ברוך דוב לייבאוויץ זצוק"ל ראש ישיבת קאמעניץ לא השתתף בכנס' זו אשר דנה על ענין מדינה יהודית, ואמר אח"כ שלפי דעתו מטעם פשוט הוא אסור, שהרי אסור להכניס את עצמו אפילו בספק סכנה, וכלשונו: "איך האב פשוט געזאגט מען טאר זיך נישט מכניס זיין אין א ספק סכנה", ואח"כ שמע שגם הגאון מבריסק זצ"ל אמר כך כנ"ל ונהנה. (מפי תלמידו רבי מרדכי שוואב).

משתיקים בכח

כשהיה רבי שלמה דוד יהושע הי"ד זצ"ל אדמו"ר מסלאנים (בעל דברי מהרש"י) בכנסיה הגדולה השלישית, ודנו ודיברו אודות מדינה, התחיל לומר דרשה חריפה נגד ענין זה היינו מדינה ר"ל, והתחיל לדבר מרורות על דבר כזה שיסכימו יהודים למדינה, אבל כשהתחיל לומר דברים אלו, אז דאג י.מ. לעווין שר"י בעצמו שא' יפסיק ה"מייק" ועי"ז לא נשמע דבריו. (ואמר הר"ר מתת' לוריא שאם ה' הוא שם לא ה' דבר כזה, וואלט אזאנס נישט פאסירט). (משכנות הרועים ח"ו).

אסור לנו לדון בזה!

הרה"ק רבי ישעי' מטשעקוב זצוק"ל אשר שהה בימי הקיץ של שנת תרצ"ז בעיר מארינבאד לצרכי מנוחה, סיפר לאחר מכן למרן רביה"ק מסאטמאר זיע"א מאת אשר קלטו אזניו מן ההתרחשויות בכנס' הגדולה. בין השאר סיפר לו כי בעת אשר רצו להעלות על שולחן הדיונים את רעיון המדינה, נעמד הגאון הגדול רבי חיים יצחק ירוחם זצוק"ל אבד"ק אלטשטאדט בעל שו"ת

לעמוד בפרץ מול הגזירה הרעה של מדינה יהודית. באסיפה זו הוחלט גם לקבוע את יום ראשון כ"ב אלול תרצ"ז יום א' דסליחות ליום תפלה לביטול גזירת המדינה שהיא גזירת שמד רח"ל, כפי שנתפרסם במודעה המובאת בזה. כמו"כ נתקבלה הטעלעגראמע שנשלחה מאת אסיפה זו אצל הכנס' הגדולה במארינבאד, ועשתה שם רושם משפיע.

פרישתם של גדולי ישראל

כאשר ראו גדולי ישראל כי הרוח הנושבת באסיפה זו נוטה להסכים למדינה יהודית עפ"י תורה, קם מרן הגה"ק רבינו אלחנן בונם וואסערמאן זצוק"ל הי"ד ואתו עמו הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זצוק"ל אב"ד נייטרא ועזבו את המקום לאות מחאה, (משכנות הרועים ח"ב עמוד תשי"ג). אליהם נצטרפו הגה"ק רבי מרדכי ראטטענבערג זצוק"ל הי"ד אב"ד אנטווערפן, הגאון רבי שמחה נתן גרינבערג זצוק"ל הי"ד אב"ד קעזמארק, הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל אב"ד פרעשבורג, שקמו אף הם ועזבו את היכל האסיפה לאות מחאה.

"גדולים זייט איהר? ציונימ'לעך זייט איהר!"

החלטות הכנס' הגדולה עצמן נוסחו באופן פתלתל המשתמע קצת לתרי אנפין בכדי להשביע את רצון שני הצדדים. כששמע רבי אלחנן זצ"ל את החלטות הכנס' הטיח לנגדם: "נסרחה חכמתכם". גם העסקן הדגול מו"ה רבי מרדכי דובין ז"ל הי"ד שהיה שם צווח כנגדם: "גדולים זייט איהר? ציונימ'לעך זייט איהר!" (משכנות הרועים).

הגה"צ רבי מיכאל דוב ווייסמאנדל זצוק"ל סיפר לימים כי ראה את גודל צערו וכאבו של מורו ורבו הרב מגייטרא זצ"ל מדבר ההחלטה, וסיפר שעיקר האשמה בהחלטה האומללה הזאת היתה על ראשי ומנהיגי אגו"י מפולין (ובראשם הרשע יצחק מאיר לעווין וסייעתו), אשר באמתלאות שונות ומשונות בלבול את דעת הנאספים והכריחו אותם להצביע בעד ההחלטה.

אמנם זה לעומת זה, גדולי ישראל לוחמי מלחמות ה' בעוז ובתעצומות הביעו את מורת רוחם וכאבם הגדול על דבר ההחלטה האומללה, ובמסתרים קוננה נפשם על אגו"י שהחליקה במדרון עדי פי פחת.

ברכת חיים (מגדולי חסידיו של הגה"ק משינאווא זצוק"ל ובנו הגה"ק מציעשנב זצוק"ל, אשר לא השתייך באופן גלוי לאגו"י והגיע שמה בתור אורח) ודרש שיעבירו את הענין מסדר היום כי אסור לנו לדון בזה. כמוכן שאלו שהתאוו למדינה דחו את דבריו, אך הרב מאלטשטאדט הביע דעתו כי אין לנו להתעסק בענין זה מאחר שאסור לנו לעבור על השבועות המבוארים בגמ' כתובות קי"א, אולם הרב שעמד לצד המדינה התחיל לומר בטענות של סרק והבל שהשבועות כבר בטלו מפני שהאומות לא קיימו את השבועות והשתעבדו בישראל בכל הגלויות כגירוש ספרד וכו', והרב מאלטשטאדט דחה את דבריו ואמר שהרבי ר' יהונתן אייבעשיץ זי"ע מזהיר מאד על חומר השלש שבועות בספרו אהבת יהונתן, והוא היה אחר גירוש ספרד, ואעפ"כ כותב שם שכנסת ישראל נשבעה באלה ובשבועה שלא לעלות בחומה אפילו אם כל האומות יסכימו לכך, כי עי"ז יבוא ח"ו חורבן שלישי הקשה מהראשונות, הרי מוכח שהרבי ר' יהונתן לא סבירא לי' הכי שהשבועות כבר בטלו, נענה שם אחד ואמר "אלף כיוצא בו לא יוכלו לבטל מלוכה יהודית". למשמע דבריו קם הרב מאלטשטאדט ויצא מההיכל לאות מחאה על דברי דופי אלו. (מפי הגה"צ אבד"ק פאיע זצ"ל ששמע זאת ממרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע).

מדינה יהודית - נגד רצון ד' ונגד טובתן של ישראל

הגאון רבי מרדכי ראטענבערג אב"ד אנטווערפן כתב במכתבו אל ראש הכנסיה בדברים ברורים (נדפסה בספרו שו"ת יד מרדכי סימן נ"ג):

ולדידי פשיטא לי שגם בלעדי הטעם שאין לנו להתחבר עם החפשים, נגד רצון ד' ונגד טובתן של ישראל הוא לכונן ממלכת ישראל טרם בוא שליח ד' משיח צדקינו אשר אנו מחכים לו בכל יום שיבוא...

ועיין באהבת יהונתן זצ"ל להגאון ר' יהונתן זצ"ל בהפטרה לשבת נחמו שכתב על פסוק זה דהשבעתי אתכם וז"ל: וזהו פירשו דכנסת ישראל צווחת באלה ושבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, נגד קיבוץ ישראלי באם שהכל גועדו

יחדיו לעלות לירושלים וכל האומות מסכימים, אפי"ה צווחה שחלילה שתלך שמה. ומי יכול לשער גודל ההפסד שיוכל לצמוח מזה לגאולה האמיתית...

אחרי הדברים האלה הנני בשאלה, האם אין לנו לגור שאם נקבל ברצון מתנה זו של מלכות בריטאני, שנהי' ח"ו בכלל המעפילים לעלות ההרה נגד רצון ד'...

***

עד כאן הארכנו בדברים על דעתם הרמה של אותם גדולי ישראל האמיתיים אשר עוד השתתפו באגו"י באותם הימים, ועכ"ז חגרו חרב וחנית במלחמה הנועזת כנגד מספחת הטומאה הציונית וקליפת התאוה למדינה יהודית שאחז הנגע הממאיר הזה בהרבה ממשותפי הכנסי', ומשגברה יד המשמאלים בעוה"ר ויצא מה שיצא החלטות זרות ומוזרות בלא השכל ודעת תורה נבונה, החלטות כאלו הפוסחות על שתי הסעיפים ונכשלות בסבך הטומאה הציונית, הביעו רועי ישראל הללו את צערם במסתרים, וכבשו את פניהם בקרקע כאשר לא היה בידם מאומה מה לעשות ולפעול בכדי לעצור בעד המשחית לנגוף בתוך העם.

אך אותם גדולי התורה אשר עוד מתחלת יסודה של אגו"י עמדו מחוץ לה ואף התנגדו אליה ולא נטלו שום חלק בפעולותיה ומעשיה, בחששם ויראתם מפני סופה של תנועה זו, הרי בראותם חזיון קשה זה איך אגודת ישראל נהפכה לה מן אגודה המתנגדת לציונות ולוחמת כנגדה בחירוף נפש לאגודה ציונית ככל כתות הציונים, אחזתם פלצות, והתריעו ומחו בראש כל חוצות על התדרדרותה הנוראה של אגו"י לעבר הכפירה הציונית, והכריזו על החובה להתרחק מאלו וכיוצא באלו.

מרן הגה"ק מסאטמאר זיע"א פרסם בשנת תרצ"ט מכתב חוצב כנגד אגודת ישראל (נדפס בקונטרס 'שומר אמונים'), ובתוך דבריו רומז הוא גם להחלטות ההרסניות הללו:

"וגם ראינו כי אנשי האגודה הלכו שלובי יד עם הציונים לבקש מהממשלה למסור אה"ק בידם, אשר ע"ז ידו כל הדווים וגמס כל לב של המאמינים בהשי"ת ובתורתו הקדושה באופן נורא."

דעת מרן הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זיע"א על אגו"י

עומדים בחוט השערה לפני הסטרא אחרא

ועתה תשמעו עדות נאמנה אשר קבלתי לפני שני שבועות מגאון מפורסם בנגלה ובנסתר איש קדוש שם בעיר הקודש ירושלם תו"ת, אשר מעולם התמרמר מאד אשר הגאון האדיר מו"ה יוסף צבי דושינסקי (שליט"א) זצ"ל לא יצא נגדם, ועתה כותב על הרב הנ"ל בזה הלשון: **שהכריז בישיבתו אל כל תלמידיו, שכל מי שילך לצעירי אגודת ישראל דפה, או כל שכן מי שיהי' חבר להם (לצעירי אגודת ישראל) שבל יהין לבא לישיבתו עוד, כי כבר מכיר אותן שעומדים בחוט השערה לפני הסטרא אחרא.**

(תורת א', להגה"צ משאפראן זצ"ל, חלק ד' מכתב ל"ב)

מיר פארשטייען נישט היינט, וואס מונקאטש'ער רב אט פארשטאנען פאר פערציג יאהר צוריק

אמר רבינו יוסף צבי דושינסקי זצ"ל: **מיר פארשטייען נישט היינט, וואס מונקאטש'ער רב האט פארשטאנען פאר פאציג (פערציג) יאהר צוריק, [=אנו לא מבינים היום את מה שהבין הגה"ק ממונקאטש לפני ארבעים שנה].**

(משכנות הרועים ח"ג עמ' א' שו, בשם הרה"ח ר' משה ארי' ראזענבערג זצ"ל)

"סאטמארער רב אתם צדקתם בנוגע לאגודת ישראל"

סיפר מרן רביה"ק מסאטמאר זיע"א כי כשהגיע לבקר את מרן מהרי"ץ בימי שהותו בירושלם בשנת תש"ו, הזכיר לו מרן את שיחתם משנת תרצ"ג טרם שעלה לכהן פאר כגאב"ד ירושלם, אשר התווכחו אז ביניהם למשך שעות ארוכות אודות אגודת ישראל שמרן מהרי"ץ היה חבר בה, ורביה"ק מסאטמאר ניסה להסביר לו את קלקלת אגו"י, אך באותו זמן לא הודה לו מרן והצדיק את עמדתו לטובת אגו"י בטענה שהם נלחמים בציונות, אולם לאחר שעלה לארץ ישראל וכבר הכיר את אנשי אגו"י מקרוב וביותר את מנהיגיהם הפולנים והגרמנים שהגיעו באותה תקופה לא"י, או אז הודה לו שצדק בכל דבריו ואמר לו **"סאטמארער רב אתם צדקתם בנוגע לאגודת ישראל"**.

(מפי תלמידו הגאון הגדול רבי אברהם לייטנער זצ"ל)

הופעתו הנפרדת לפני וועדת היו. ען.

בסוף ימיו כאשר על האגודה הירושלמית השתלטו מנהיגים מחו"ל שהשתקעו בא"י, והם רוקנו אותה מעקרי היסוד, והתחברו עם הציונים ונהנו מקרנותיהם, אז ניתק מרן [הגרי"צ דושינסקיא] את קשריו עם אגו"י, ועד כדי כך הגיעו הדברים שכאשר הופיעה בא"י ועדת חקירה מטעם ה"ו-ען" (או"ם), סירב מרן [הגרי"צ] להופיע שם בתור רב אגו"י, וסידר הופעה נפרדת יחד עם הגאון רבי **זעליג ראובן בענגיס** זצ"ל, אשר בכך הפגין בפומבי את אי השתייכותו יותר לתנועת אגו"י. [דרך אגב: מרן הגרי"צ מסר שם תזכיר בה נאמר בין השאר: **"אנו רוצים עוד להדגיש התנגדותינו בפירוש למדינה יהודית בשום חלק בפלשתינא"** (סעיף 6 בתזכיר, תרגום מדוייק מענגליש)].

(משכנות הרועים חלק ב' עמוד תשנ"א)

אפילו אם יתבטלו רוב הישיבות ח"ו אין זה מכריע להתחבר עמהם

ב"ה. עש"ק קדושים, ברנוויטש.
שלום וברכה לידידי היקר ומאד נעלה
חובב תוה"ק ומוקירה נודע לשם כש"ת
מה"ו דוד נ"י פטש.

אחד"ש באהבה נאמנה, מכתבו הגיעני...
ועובדא ידענא לפני חמש שנים
ע"ד ההצעה שתתחבר האגודה לאגנץ
(=הסוכנות הציונית), אחרי אשר נכנסו בה
ראשי הדזויגט אשר היו תומכים את כל
הישיבות, והיה קשה להשיב פניהם ריקם,
ושמעתני אז מהקדוש ז"ל "דארף ווערען
רעכט עס זאל זיך אפשטעלן א דריטעל
תורה, און מיט זיין ניט מתחבר זיין",
היינו שאפילו אם יתבטלו עי"ז רוב הישיבות
ח"ו אין זה מכריע להתחבר עמהם.

ידידו המוקירו ומכבדו כערכו הנשגב,
מברכו בחיים ארוכים חיים של אושר
וברכה וכל ט"ס, אלחנן בונם ווסרמן.

(נעתק מתוך כתב יד קדשו)

מהיכן ההיתר לכבדם?

סיפר מרן החפץ חיים זצ"ל להגה"ק רבי
אלחנן וואסערמאן הי"ד: איך בין אמאל
געוועזען אויף א אסיפה אין ווילנא. אויף
דער אסיפה זענען געוועזען אלע גדולים,
און ר' ישראל ז"ל - סאלאנטער - איז אויך
געוועזען, האב איך געפרעגט א קשיא
און קיינער האט ניט געהאט וואס מיר צו
ענטפערן, איך האב געפרעגט זאל זיין אז
מיר האבן ניט בכח צו האלטן מלחמה מיט
די רשעים אבער וואו האבן מיר גענומען
דעם היתר געבן זיי כבוד. דאס האב איך
געפרעגט און אלע זענען געבליבן שטיל.

תרגום: הייתי פעם באסיפת רבנים
בווילנא. באסיפה השתתפו כל גדולי הדור,
ובתוכם גם ר' ישראל סאלנטער. שאלתי
קושיא, ולאף אחד לא ה' מה לענות
עליה. שאלתי: גניח שאין בכוחינו לעמוד
בקשרי מלחמה עם הרשעים, אבל מהיכן
לנו ההיתר לכבדם?! את זה שאלתי, וכולם
נאלמו דומיה!

דעתו של מרן הח"ה זיע"א על אגו"י של היום

"וכל הגדולים שבדור שלפנינו
שהיתה כוונתם לשמים להחזיק את
האגודה לא עלה על דעתם אז מעשה
תעתועים כאלה". (ויואל משה סי' קמ"ב)

מוטב שיסגרו כל הישיבות

כאשר נוסדה הסוכנות (זה הוא הציוניסטישע ארגענזאציע) בקשו עסקנים מהם ראשי הצענטראל רליף באמערקא שתמך בהישיבות פולין וליטא, שהחפץ חיים יצטרף לסוכנות "כמועמד הלא ציוני" וברמז כי סרובו עלול לסכן את קיום הישיבות. אמר החפץ חיים זצוק"ל מוטב שיסגרו כל הישיבות חס ושלום ולא להצטרך לתת יד לפושעים.

(ילקד"ח)

כי לא תשכח מפי זרעו

באותם זמנים היה מצבם של הישיבות קשה מאוד, בכי רע ממש. נוצרה האפשרות לקבל כספים רבים מהג'וינט האמריקאי שהבטיח הרבה

והוסיף ר' אלחנן: המעשה הזה סיפר לי בהתפעלות גדולה ואנכי השתוממתי מהתפעלותו אשר לא היה רגיל בזה.

(אומר אני מעשי למלך אות י"ט)

ההבדל הגדול בין היראים להחפשים

ואשר ידמו כי דיעותיהן תהיינה שקולות, היא הטעות היצר, כי יש לזכור ההבדל הגדול בין היראים להחפשים, שהחפשים המה חפשים גמורים, אבל היראים אינם יראים גמורים, כי בכל אחד מאתנו יש חלק ידוע חפשיות (שמעתי מהקדוש בעל ח"ח ז"ל). ואם כן אם מספר האנשים שקול, תמיד תהא ההכרעה על צד החפשיות.

(הגר"א וואסערמאן)

"אין לנו לרדוף אחרי חיבור עם החפשים - באיזה אופן שיהיה"

הוראתו הברורה של מרן החפץ חיים זי"ע לראשי 'אגודת ישראל' בפולין

ב"ה, יום כ"ד אלול תר"צ

אל כבוד הרה"ג הנכבדים ראשי "אגודת ישראל" בפולין, ה' עליהם יחיו. אחד"ש ר"מ בהדרת הכבוד, מכתבם הנכבדה מיום כ"ב אלול הגיעני.

וע"ד השאלה אודות בחירות, הנה אף כי לעת זקנתי קשה לי לכתוב בפרטי הדברים, אך לגודל הענין נתיישבנו בזה הרבה.

ובקצרה הנני לחוות דעתי, כי אין לנו לרדוף אחרי חיבור עם החפשים באיזה אופן שיהיה, ואין לנו לפחד פן נשאר ח"ו בודדים ונהי' מנוצחים, כי הלא ד' מבטחנו.

ומי שנהל אותנו כל ימות עולם זה כמה אלפי שנים שבכל דור ודור עומדים עלינו ועל תורה"ק ורועה ישראל לא עזבנו והצילנו מידם, והאומות בכל תקפם וממשלתם נאבדו ונכרתו מתחת השמים ואנחנו עם ישראל ב"ה חיים וקיימים עם תורה"ק.

וציונו שלא לפחד מחמת המציק במו שכתוב מי את ותיראי מאנוש ימות.

והזהירנו שלא להתחבר עם מפירי תורה כמ"ש בהתחברך עם אחזי' פרץ ד' מעשיך "אעפ"י שבודאי היתה כוונת יהושפט לטובה" להרבות ולהגדיל כחו של ישראל כלפי האומות, וד' לא הסכים לזה ולא הצליח עבור זה במעשיו.

וכן עלינו ללמוד לעניינינו, ולא קצרה יד ה' מלהושיע לעמו הן ברוב או במעט.

ואנחנו צריכים להתחזק בעצמנו ולאחד יראי ד' תחת דגל אחד, וכמו"ש מצינו במרע"ה בשעה שנתפלגו ישראל והרבה כרעו לעגל ועמד בשער המחנה וקרא מי לד' אלי (ומבואר במדרש מאן לא בעי לד' אלא מי שלא נתן אף נזם לעגל וד"ל) ובזה סר אף ד' מישראל. ונשליך על ד' יהבנו שישלח לנו עזרתו למען שמו ויחיש גאולתנו ופדות נפשנו במהרה.

מכבדם ומוקירים מברכם בכתיבה וחתימה טובה

ישראל מאיר הכהן

כסף לקיום הישיבות, ולא מאהבה מיוחדת לישיבות, אלא זה מקום שחילקו ממנו כסף לכל מיני מוסדות וארגונים, ובין השאר גם לישיבות.

אמנם יש לג'וינט דרישות מסוימות ממנהלי הישיבות שכשיעמדו בדרישותיהם יקבלו את הכסף המובטח, אך דא עקא שדרישותיהם לא היו לרוחם של מנהלי הישיבות, ולא ידעו מה לעשות, האם להכנע לדרישות כדי לקבל את הכספים שהיו אז ממש הצלה מינימלית לרווחת הישיבות, או לעמוד על משמר הקודש, ולא להסכים לדרישותיהם.

הענין הובא להכרעתו של החפץ חיים, והח"ח הורה להם למאן ולא להעתר לדרישותיהם של מנהלי הג'וינט. וכששאלו אותו מה יהיה א"כ בגורלם של הישיבות, האיך הישיבות יתקיימו? נענה הח"ח ואמר, הישיבות יתקיימו בזכות חמש מילים של התורה... וביאר מיד את כוונתו - "כי לא תשכח מפי זרעו", בזכות חמש מילים אלו יתקיימו הישיבות! "כי לא תשכח מפי זרעו", חמש מילים של התורה...

(מפי רבי יוסף ליס זצ"ל תלמיד מרן החפץ חיים)

משל נאה על אגודת ישראל

פעם אחת שאל אגודאי אחד את מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע, איך אפשר ללחום כ"כ נגד אגודת ישראל הלא כמה גדולים תמכו בה כמו הגאון בעל חפץ חיים ז"ל ועוד, וע"ז השיב לו מרן במשל: איש אחד היה לו קרעטשמע [בית מרזח] ומזה שאב פרנסתו, אולם לא הצליח באשר הי' לו טבע רע שתמיד התקוטט עם אשתו בפני האורחים וקללו זה את זה בקללות נמרצות, והאורחים לא יכלו לסבול את זאת וחדלו מלהתארח אצלו, והתאוננו לפני הרב דעירם ובקשו ממנו עצה הוגנת איך להמשיך שוב את האורחים אצלו, ואמר להם הרב זאת תעשו ותצליחו, בכל עת שתכעיסו זה על זה ותרצו לומר קללות תאמרו תחת זה ברכות רק תכוונו בלבכם שהוא קללות, למען לא יבינו האורחים ואז יחזרו אצלכם, וכן עשו וחזרו האורחים אצלו כי לא שמעו רק ברכות וסברו שהם באמת ברכות, אולם פעם אחת נתרגזה עליו במאוד עד שלא יכלה לסבול כעסה והתחילה לומר ברכות כדרכה, אולם באמצע אמירת הברכות לקחה קיתון של מים רותחין שהי' מונח על האש ושפכה עליו, ואז נודע להאורחים שכל הברכות שאמרו עד עכשיו היו באמת קללות, וחדלו שוב מלהתארח אצלו, ע"כ המשל.

וסיים מרן זי"ע כן הדבר עם מפלגת אגודת ישראל, הגאון החפץ חיים ז"ל הי' עוד בתחילתו ולא שמע רק הברכות בשעה שנראו עוד כמו ברכות, אבל אנחנו היום כבר רואים את שפיכות הרותחין, ודפח"ח.

(הדור האחרון עמ' רי"ז)

מי שכופר במשיחו הוא כופר בד'

בימים ההם (שנת תרצ"ט) הדפיס הגה"ק ר' אברהם שלום הלברשטאם זצ"ל מסטראפקאב קול קורא בלשון בוטה נגד האגודה והדפיסו באותיות אדומות והקו"ק עשה רושם רב. תוכן דבריו היה כהאי לישנא:

ב"ה תרצ"ט

**אסור להתחבר להאגודה
שהם כופרים בד' ובמשיחו.
הק' אברהם שלום הלברשטאם**

סיפר הרה"ח ר' יצחק ליכטנשטיין ע"ה מטשירטש שעמד בשעת מעשה כשבאו מהאגודה בקובלנא להרה"ק מסטראפקאב הלמאי שכתב בלשון חריף יותר מהרב ממונקאטש והרב מסאטמאר, ולמה כתב עליהם שהם כופרים בד'.

וענה להם הרה"ק אבל על מה שכתבתי שאתם כופרים במשיחו ע"ז אתם מודים, לכן אומר לכם לדידי מי שכופר במשיחו הוא כופר בד'.

(מפי הגה"צ אב"ד פאיע זצ"ל)

"דברתי עם רוב גדולי ישראל שבמשך הדורות האלה בדבר האגודה"

עדותו של מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע א על דעתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל זי"ע בדבר "אגודת ישראל"

רוב גדולי ישראל היו מתנגדים לאגודה מתחלה ועד סוף

ויש שהולכים בסמיות עינים יען שזה מעשי האגודה שהיה בהתייסדותה גדולים וצדיקים מדור שלפנינו לכן אין להרהר אחריהם, ודעת לנבון נקל אשר הבל יפצה פיהם, ואני זוכר את כל האגודה ומעשיה והשתלשלות הענינים מתחלת התייסדותה באסיפה הראשונה עד עתה, ודברתי עם רוב גדולי ישראל שבמשך הדורות האלה בדבר האגודה, ואספר בקיצור. הגה רוב גדולי ישראל היו מתנגדים לאגודה מתחלה ועד סוף, אלא שהרבה גדולים צווחו עליה בקולי קולות, והרבה גדולים לא נכנסו כל כך בעובי הקורה, שלא היה דרכם כן, אבל קול דממה דקה ישמע מהם לידועם ומכירם שלא להתחבר כלל להאגודה.

אמנם היו גם גדולים וצדיקים שהיתה כוונתם לשמים שהחזיקו את האגודה בחושבם שהמה הלוחמים עם הציונות והמזרחיות, יען שנפשם היה מרה להם ממעשה הציונים והמזרחים ופחדו ורעדו מהקלקלה המרובה היוצאה מהם, לכן היה להם כמים קרים על נפש עיפה את כל מי שראו אז ללוחמים עם הציונים והמזרחים, ורוב צערם על הציונות והמזרחים השיא את דעתם להתחבר עם האגודה שהיו אז לוחמים עמהם.

כל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים

אבל בעתים הללו אמרתי כי מבינים מהם הפירוש בדברי המשנה (אבות פ"ה, מ"ז) כל

מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, ונתקשו בלשון המשנה מה הוא השבח על מחלוקת שסופה להתקיים, הלא יותר טוב אם נעשה שלום ואין המחלוקת מתקיימת. ואמרתי שאפשר רמזו לנו כי הנה מחלוקת לשם שמים היא אם המחלוקת היא עבור כבוד השם יתברך ותורתו הקדושה ללחום עם מהרסי הדת, ומי שדעתו באמת לשם שמים עבור התורה הקדושה זה לא יוכל לעשות שלום עם הרשעים לעולם, כי אין שלום אמר ה' לרשעים (ישעיה מ"ח, כ"ב), ונמצא שהמחלוקה מתקיימת לעולם, אבל אותן שאין דעתם לשם שמים אלא בשביל איזה פניה אחרת תולין בחיזוק הדת והיא שגאה שתלויה בדבר הסוף הוא שהרשעים משחדין אותם ובטלה דבר ואין המחלוקת מתקיימת שאין מוחין עוד עבור כבוד השם יתברך ותורתו הקדושה.

איגלאי מילתא שהמחלוקת שהיה להם עמהם אין סופה להתקיים

וככה הוא בענין האגודה שהיו לוחמים עם הציונים, אבל בעת שרצו הציונים לקבלם וליתן להם חלק בממשלתם, כי מעת שקבלו הממשלה רצו לספח את כל הדתיים בתוכם כדי שיהיה להם חיזוק מזה כמובן, נכנסו לתוכם בשמחה ובששון והמה למדינה הציונית לחיזוק רב, ואיגלאי מילתא שהמחלוקת שהיה להם עמהם אין סופה להתקיים. וכן בהמזרחי, שמעולם צווחו עליהם שהמה מהרסי הדת, אבל כשרוצים לקבל אותם

בחבורתם, ששים ושמחים לקראתם וגותנים להם שם חזית הדתי להגיד שהם לוחמים עבור הדת, תחת אשר מעולם היו קוראים אותם מהרסי הדת. כהנה וכהנה מעשים מרובים שאין להאריך בהם כעת. ובדור שלפנינו לא נתגלו כל כך דרכי האגודה כמו שהיא עתה.

כל הגדולים שבדור שלפנינו שהיתה כוונתם לשמים להחזיק את האגודה לא עלה על דעתם אז מעשה תעתועים כאלה

ולבאר בפרטיות הטעמים והנימוקים של הפלוגתות והדעות שהיו אז בין חכמי הדור אודות האגודה אין נפקא מינה עכשיו לדבר מזה, כי מאי דהוה הוה, ועכשיו אישתני הרבה לגריעותא. וכל הגדולים שבדור שלפנינו שהיתה כוונתם לשמים להחזיק את האגודה לא עלה על דעתם אז מעשה תעתועים כאלה.

נשתנו עיני האגודה לגריעותא הרבה

ועל כל פנים זה ודאי שנשתנו עיני האגודה לגריעותא הרבה מעת שנתחברו למלוכה הטמאה. ומה שאומרים נשתנו העתים וצריך לעשות לפי המציאות, הנה ראשית דרך התורה לא נשתנה, כמו שכתב החתם סופר ז"ל בצוואתו אל תאמר נשתנו העתים, יש לנו אב זקן הוא לא נשתנה והוא לא ישתנה.

וככה אני אומר על האגודה הזאת שמה שנקראו באותו השם שקראו אותם בדור שלפנינו הוי זה שינוי השם לגמרי לפי המהות של עכשיו ואינם כלל אותה האגודה שהיתה אז.

אינם בושים לפרסם דברי מינות בעתוניהם

וכל מי שיש לו מח בקדקדו יוכל לראות עד כמה נמשכו אחר הציונות עבור שהתחברו עמם ורוצים למצוא חן בעיניהם, שמדברים דברי מינות בכנסת ואינם בושים לפרסם הדברי מינות בעתוניהם.

השתוקקות לדבר יותר מבשאר מצות ודאיות סימן מובהק שוהא מפיתוי היצר הרע

ופוק חזי מ"ש בספה"ק אגרא דכלה ריש פרשת קרח שמקובל מרבותיו נ"ע סימן מובהק והבחנה לדבר וז"ל קדשו שם, הנה היצר הרע זה דרכו כל היום לפתות האדם לעשות עבירות באמת שזה מצוה, והמשכיל יתבונן ע"ז הוא מתרמית היצה"ר ותחבולותיו וכו', והסימן ע"ז לידע אם הוא באמת מצוה או אם היא מתדמית היצה"ר הוא, כשיבחין האדם בעצמו אם גדלה תשוקתו כ"כ לשאר ענינים שהם בודאי מצוה כגון ציצית ותפלין ותורה אזי טוב הוא וממקור הקדושה תשוקתו, אך אם רואה שאינו משתוקק כ"כ בשאר המצוות יבין לאשורו שהתשוקה הזאת שמדמה בדעתו לאותו ענין הנרצה לו למצוה הוא מפיתוי היצה"ר להפילו במכמורת ותחתית תעמוד הבהרת. כך קבלנו. וכשיבחין זה האדם באמת, האמת אהוב יותר ויתרחק אפילו מהמצוה שנדמית בדעתו עכלה"ק.

ורגיל אני לפרש מ"ש בב"ר (פ"ט ס"ז) וכן הוא בקהלת רבה עה"פ את הכל עשה יפה בעתו וכו' ודרשו והנה טוב זה יצר טוב, מאוד זה יצר הרע, והוא פלאי. ובמדרש עצמו הקשה וכי יצה"ר טוב מאוד, אתמהה. ולדרכינו יפרש בדרך בדיחותא דכן דרך התנהגות העולם ובזה יתוודע לאדם סימן מובהק אם הפעולה אשר ירצה בה הוא מעצת היצר טוב או מעצת היצר הרע, דכאשר יהיה הפעולה ההיא טוב בעיניו כטוב הרגיל וישוה חפצו בה כבשאר פעולות הטובות, אז תדע שזה מהיצר טוב. אבל אם טוב מאוד ורבתה התשוקה אלי' וידמה בדעתו שהוא טוב מאוד יותר מהרגיל, וטובה היא בעיניו יותר משאר פעולות הטובות ומעשי המצות דע שזה בא מהיצר הרע ומתחבולותיו, ולכן תדע להשמר ממנו כי טובה זו רעה היא אליך ח"ו.

(ק' על הגאולה ועל התמורה דף קכ"ג)

גדול הדור העושה אף דבר א' שלא כהלכה, יש לגדור שלא להסכים לדבריו בשום ענין - אף להקל באיסורין בשעת מעשה - כדי שלא יבואו להיגרר אחריו

וגדולה מזו מצינו בגמ' מסכת ברכות (דף ס"ג ע"א) שהתירו חז"ל את האסור וטהרו את הטמא מטעם דלא ליגררו אבתרי', והוא מ"ש שם כשירד חנינא בן אחי ר"י לגולה וכו' הי' מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל, שגרו אחריו שני ת"ח וכו' התחיל הוא מטמא והם מטהרים הוא אוסר והם מתירים, אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים וכו' אמרו לו מפני שאתה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל. והקשו בגמ' בשלמא הוא מטהר והם מטמאין לחומרא, אלא הוא מטמא והם מטהרים היכי הוה והא תניא חכם שטמא אין חבירו רשאי לטהר, אוסר אין חבירו רשאי להתיר. ומשני קסברי כי היכי דלא נגררו אבתרי' עכ"ל הגמ'.

חזינן בזה דאף בגדול הדור ומגדולי חכמי התנאים שאמרו עליו בגמ' שם שלא הניח כמותו בא"י כשיצא, ואעפ"כ בשביל שעשה דבר אחד בלבד שלא כתורה שעבר שנים בחו"ל וחששו דלא ליגררו אבתרי' בזה ע"כ גדורו גדר שלא להסכים לדבריו בשום ענין, ואפילו בדברים שאינם נוגעים לענין הזה כלל, וגם להתיר שלא כדין ולטהר את הטמא, ולא סגי להו במה שיחלקו עליו בדבר זה בלבד ותו לא מידי, כי חששו חז"ל שאם יסכימו לדבריו אף באיזה ענין אחר זה יגרום שיגררו אחריו אף במה שעושה שלא כתורה וכהלכה. ובשו"ת הרמ"ע מפאנו זלה"ה (בסי' ק"ח בסוף התשובה) הביא דברי הגמרא אלו, וסיים ע"ז צא ולמד כמה ראוי לגדור במקום בקעה שאפילו להקל באיסורין בשעת מעשה כגון זו התירו יעייש"ד. ובפירוש מבואר בגמרא דמשום דלא נגררו בתרי' טהרו את הטמא והתירו דברים האסורים לעבור עליהם בקום ועשה.

(קו' על הגאולה ועל התמורה דף קמ"ג)

לימוד תוה"ק בנטיה מדרך האבות - שורפת ביקודה

ונאמר כי החכמה כשמנהיגים אותה על דרכה תהיה רפואה לכל מדוה וכשנוטים בה מנתיבתה תהיה מדוה כולל שאין לו רפואה ולא ארוכה, ועל כן נמשלה התורה באש, כמ"ש (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש וגו', מפני שמאירה העינים באורה כמו שאמר (תהלים יט) מצות ה' ברה מאירת עינים, ואמר (שם קיט) נר לרגלי דברך וגו', ושורפת ביקודה מי שנוטה מנתיבתה כמו שנאמר (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט, ואמר (תהלים יא) ימטר על רשעים פח, ואמר (ירמיה כ) ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש בוערת וגו', על כן הזהר שלא תטה אשורך מדרך האבות ונתיב הראשונים אל הבדיאות ותסמוך על שכלך ותתיחד בעצתך ותתבודד בסברתך, ואל תחשוד אבותיך במה שמסרו לך מאופני טובותיך, ואל תסתור עצתם במה שהורו אותך כי אין עצה שתעלה בדעתך שלא קדמוך לדעתה ועמדו על כל מה שמביאה אליו מוטב ורע ואפשר שקדם לדעתך אופן יושר המחשבה ההיא בתחלתה, ונעלם ממך אופן ההפסד אשר יהיה באחריתה, ואתה במיעוט ישובך תראה יושרה ולא תראה טעותה ואופני הפסדה, ואמר החכם (משלי כב) אל תסג גבול עולם, ואמר (שם יח) שמע בני מוסר אביך, ואמר במי שמאשים אבותיו (שם ל) דור טהור בעינו ומצואתו לא רוחץ דור אביו יקלל, ואמר (שם) עין תלעג לאב.

(חובות הלבבות שער יחוד המעשה פרק ה')

שארית ישראל האמונים על יסודות האמונה הצרופה וחומות ההתבדלות, חזקו ואמצו להתרחק והתבדל מכל המצוות וההתעוררות והאחדות על כל השייך לרוח הזמן, שלא משם תצא קדושה ואמונה. אל ירך לבבכם מכל ההמון הגדול המסכים עם רוח הזמן, וז"ל הרבינו תם בספר הישר (שער י"א): ועל כן נמצאו הרשעים רבים כפי רחוק מן הבורא ית', והצדיקים מעטים מפני קרבתם לעיקר, ועל כן הבינונים אמצעיים, ובעבור זה צריך אדם להשתדל במעשה הצדק ולהיות מהמעטים, כי כל אשר תתמעט חברתם הוא לאות על מעלתם וקרבתם לבורא, ושים לבך לשער זה והבן אותו.

אחרית דבר

הידעת?

- מהו המסתתר מאחורי הדף היומי של אגו"י?
- מנין נובע ההתלהבות הגדולה ל"דף היומי", היפך הידוע בכל דבר שבקדושה?
- איזה מסכת נעלמה מבתי הכנסיות בעיירה בעלזא?
- מהי דעת התורה על החזקה התורה בתערובות דבר אחר?
- ממה חששו והזהירו גדולי ישראל בעת התייסדות אגו"י?
- מדוע התנגד מרן הגר"ח מבריסק זיע"א שאגו"י תוציא כת"ע יומי?
- מה סופם של כל החדשות שנתחדשו בימינו?
- מדוע פרשו הרבה מגדולי ישראל מאגו"י, בעת הכנסיה הגדולה השלישית בשנת תרצ"ז?
- מי השתיק בכח את בעל "דברי מהרשד"י" מסלאנים באמצע דרשתו?
- מהי דעת התורה על הקמת מדינה יהודית, מלבד הטעם שאין לנו להתחבר עם החפשים?
- כיצד הגיעה אגו"י להיכן שהיא אוחזת כיום?
- על כך ועוד שאלות רבות תמצאו תשובות בקונטרס שלפניכם, ותתוודע לדברים רבים שהסתירו ממך עד היום הזה.